

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

80. PLENÁRIS ÜLÉS 2009. JÚNIUS 17–18.

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA TÖBBSZINTŰ KORMÁNYZÁSRÓL SZÓLÓ FEHÉR KÖNYVE

(2009/C 211/01)

A Régiók Bizottsága az önkormányzatok, a szövetségek és az érdekelt felek szempontjainak összegyűjtése céljából általános konzultációt kezd, és felkéri őket, hogy terjesszék elé az európai többszintű kormányzás megvalósításának legjobb módjával kapcsolatos észrevételeiket. Az észrevételek 2009. november 30-áig küldhetők be a következő címre:

Comité des régions de l'Union européenne
Cellule de prospective
Bureau VMA 0635
Rue Belliard/Belliardstraat 101
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

vagy e-mailben: governance@cor.europa.eu.

A Régiók Bizottsága saját kezdeményezésű véleménye tárgy:

A régiók bizottsága többszintű kormányzásról szóló fehér könyve

„Európa partnerségben történő építése” érdekében a fehér könyv két nagy stratégiai célkitűzést határoz meg, melyek az európai folyamatban való részvétel elősegítése és a közösségi cselekvés hatékonyságának fokozása. A polgárok ugyanis egyre csökkenő érdeklődést mutatnak az európai választások iránt (jóllehet a globalizáció kihívásainak kezelésében az Európai Unióhoz való tartozást többnyire előnyként értékelik), ami szükségessé teszi a politikai fellépésnek a többszintű kormányzás elveire és mechanizmusaira alapozott átalakítását.

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

— a többszintű kormányzást az Unió, a tagállamok, valamint a regionális és helyi önkormányzatok partnerségen alapuló összehangolt cselekvéseként fogja fel, amelynek célja az Európai Unió politikáinak kidolgozása és végrehajtása. Ez a különböző érintett hatalmi szintek megosztott felelősségét vonja maga után, valamint a demokratikus legitimitás valamennyi forrására és a különböző bevont szereplők reprezentativitására támaszkodik;

- azt ajánlja, hogy mindegyik jelentősebb közösségi stratégiai reformhoz az Európai Bizottság és a Régiók Bizottsága által egyeztetett **területi cselekvési terv** társuljon, amely politikai mechanizmusokat határoz meg a bevezetett politikák kiigazításának, megvalósításának és értékelésének megkönnyítése érdekében, valamint decentralizált kommunikációs tervvel rendelkezik;
- azt ajánlja, hogy **a részvételi demokráciát támogató megfelelő eszközöket** vezessenek be, különösen a lisszaboni stratégia, a szociális menetrend és a göteborgi stratégia keretében, valamint hogy **az „Agenda local 21”-hez hasonló jellegű** – a hosszú távú stratégiai terveket lefedtető részvételi és integrált – **mechanizmusokat** fejlesszenek ki;
- javasolja, hogy mind vertikálisan, „a területi önkormányzatok, illetve a nemzeti kormány és az Európai Unió” között, mind horizontálisan, „a területi önkormányzatok, illetve a civil társadalom” között, és különösen a társadalmi párbeszéd keretében **erősítsék meg a partnerség gyakorlatát**;
- arra kéri **az Európai Bizottságot és a tagállamokat**, hogy **alakítsák át a nyitott koordinációs módszert** annak érdekében, hogy **részvételi kormányzati mutatóknak és területi mutatóknak** a helyi és regionális önkormányzatokkal együttműködésben történő **kidolgozásával azt integratívabbá tegyék**;
- azt ajánlja, hogy a különböző érintett szereplőknek a politikai döntéshozatal elején történő bevonásával oly módon **rendszeresítsék a területi hatás elemzését**, hogy érthetőek legyenek a közösségi jogalkotási és nem jogalkotási javaslatoknak a területekre gyakorolt gazdasági, társadalmi és környezeti kihatásai;
- vállalja, hogy javaslatokat terjeszt elő annak érdekében, hogy az Európai Unió fellépésének bizonyos területein, mint a növekedési és foglalkoztatási stratégia, a szociális menetrend, az integrációs politika, az innovációs politika, a kohéziós politika, a fenntartható fejlődés vagy a polgári védelem, támogassák **a helyi és regionális szintű kísérletezést**;
- azt ajánlja, hogy az Európai Unió kiemelt céljai és politikai prioritásai végrehajtásának a regionális és helyi önkormányzatokkal való partnerség alapján történő kiigazítása céljából **kössenek** olyan **európai területi paktumokat**, amelyek önkéntességi alapon kötik össze a különböző illetékes kormányzati szinteket, és arra kéri **az érdekelt területi önkormányzatokat** a fehér könyv végrehajtásáról indított konzultáció keretében, hogy az ilyen eljárás során **vállalják, hogy ismertetik vele szándékukat**.

Előadók: **Luc VAN DEN BRANDE (BE/EPP)**, a flamand parlament képviselője, a Régiók Bizottsága elnöke
Michel DELEBARRE (FR/PES), Dunkerque polgármestere, a Régiók Bizottsága első alelnöke

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Európa partnerségben történő építése	4
3. Az európai folyamatban való részvétel elősegítése	7
4. A közösségi fellépés hatékonyságának növelése	14
5. A fehér könyv végrehajtása és nyomon követése	26

„Számos olyan cél van, amelyet külön-külön nem, csak közösen érhetünk el. A megoldandó feladatok megoszlanak az Európai Unió, a tagállamok, valamint regionális és helyi önkormányzataik között” ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Nyilatkozat a Római Szerződés aláírásának 50. évfordulója alkalmából, Berlin, 2007. március 25.

1. Bevezetés

A kormányzás az európai integrációs folyamat sikerének egyik legfontosabb kulcsa. Európa akkor lesz erős, intézményei akkor lesznek jogszerűek, politikái akkor lesznek hatékonyak, polgárai akkor érzik bevonva és érintve magukat, ha kormányzási módszere a közösségi menetrend megvalósítása és az átfogó kihívások leküzdése érdekében biztosítja a különböző hatalmi szintek együttműködését.

Ezt a megállapítást az állam-, illetve kormányfők a 2007. március 25-i Berlini Nyilatkozatban juttatták kifejezésre. A többszintű kormányzás jelentőségét elismerve megerősítették azt az Európáról alkotott nézetet és felfogást, amelyet a Régiók Bizottsága néhány nappal korábban a Római Nyilatkozatban fogalmazott meg ⁽²⁾.

Az Európai Unióban napjainkban közel 95 000 helyi és regionális önkormányzat rendelkezik jelentős hatáskörökkel, és segíti elő az európai demokrácia és polgárság érvényre juttatását olyan kulcsfontosságú ágazatokban, mint az oktatás, a környezetvédelem, a gazdaságfejlesztés, a területrendezés, a közlekedés, a közszolgáltatások és a szociálpolitika. ⁽³⁾

Mind a polgárokhoz való közelség, mind a helyi és regionális szintű kormányzás sokfélesége valódi értéket képez az Unió számára. Azonban annak ellenére, hogy az önkormányzatok az európai folyamatban betöltött szerepük elismerése terén az elmúlt években jelentős eredményeket könyvelhettek el, mind európai szinten, mind a tagállamokban hatalmas előrelépéseket kell még tenni. A változás fokozatos lesz, de tényleges erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy eltávolodhassunk azoktól a közigazgatási kultúráktól, amelyek akadályozzák a folyamatban lévő decentralizációt.

Emellett a jelenlegi világválság rámutat a kormányzás jelentőségére, különösen közösségi szinten és a regionális és helyi önkormányzatokkal való együttműködésben. Ők felelősek ugyanis a közösségi politika és jogszabályok közel 70 %-ának a végrehajtásáért, így jelentős szerepet töltenek be például az európai gazdaságélénkítő terv megvalósításában. Ráadásul az államháztartás lehetőségeinek beszűkülése közepette előfordulhat, hogy a közös politikák újbóli nacionalizálására és az eszközök centralizálására irányuló törekvések jelennek meg, miközben a globalizáció épp a többszintű kormányzás helyességét erősíti.

Az Európai Uniónak az új globális helyzethez való alkalmazkodási képessége nagymértékben támaszkodik arra, hogy területei képesek reagálni, cselekedni és együttműködni. Lényeges tehát, hogy az Európai Unió kormányzási módszere egyaránt elegendő legyen az alábbiaknak:

- a globalizáció és az Európai Unió előtt álló kihívásokat meghatározó többpólusú világ létrejöttének elfogadása,
- az európai integrációs folyamat folytatása, amely megszünteti a határokat, egyesíti a piacokat, közelebb hozza egymáshoz a polgárokat, tiszteletben tartva a nemzeti szuverenitást és az identitás megőrzését.

Az európai modell biztosítása és fejlesztése érdekében ugyanis szükségszerűen el kell hátrítani a globalizáció két jelentős kockázatát:

- a társadalminkban mutatkozó uniformizálódás veszélyét – elő kell mozdítani a sokféleséget,
- a tagállamokon belül és a tagállamok közötti fokozódó egyenlőtlenségek veszélyét – a szolidaritást védeni kell.

⁽²⁾ A Régiók Bizottságának nyilatkozata Európáért DI/CdR 55/2007 Fin.

⁽³⁾ A helyi és regionális közösségek teszik ki:

az EU-27 GDP-jének 16 %-át;

a közkiadások 1/3-át;

a közkiadások 2/3-át;

a közfoglalkoztatás 56 %-át (Dexia számadatok – <http://www.dexia.be/fr/particulier/press/pressrelease20090205-localauthorities.htm>).

A Régiók Bizottságának politikai kezdeményezésére az európai integrációs folyamat átmeneti és átalakulási időszakában kerül sor. A közösségi menetrend elkövetkező évekre érvényes új kontextusát az Európai Parlament és az Európai Bizottság tisztújítása, az új intézményi keretre történő átállás, az Európai Unió költségvetésének átdolgozása, valamint a világválság közvetlen és közvetett hatásai határozzák meg.

A következő hónapokban elengedhetetlen, hogy az Európai Unió meghatározza, felülvizsgálja, és kiigazítsa a jelentős globális kihívásokkal kapcsolatos közösségi stratégiáit, és végrehajtásuk érdekében új eszközöket hozzon létre. E következő ciklusnak olyan új megközelítési módot kell eredményeznie az európai kormányzás terén, amely a javaslatok módszerében és tartalmában, és a közösségi fellépés hatásában egyaránt megjelenik majd.

A többszintű kormányzás ugyanis az Európai Unió alapvető politikai célkitűzéseit szolgálja, melyek: a polgárok Európája, a gazdasági növekedés és a társadalmi fejlődés, a fenntartható fejlődés és az Európai Unió nemzetközi szereplőként betöltött szerepe. Erősíti az Európai Unió demokratikus dimenzióját, és növeli folyamatainak hatékonyságát. A többszintű kormányzás azonban nem, vagy csak ritkán alkalmazható az Unió valamennyi politikájára szimmetrikus vagy egységes módon.

A Régiók Bizottsága kezdeményezése és az általa megfogalmazandó ajánlások a hatályos szerződésekre vonatkoznak, azonban szem előtt tartják a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésétől várt perspektívát is, amely elismeri a területi dimenzió szerepét az európai integrációs folyamatban, és megerősíti a többszintű kormányzás mechanizmusait.

A tényleges többszintű kormányzás európai bevezetése mindig is stratégiai prioritás volt a Régiók Bizottsága számára. E többszintű kormányzás napjainkra a jó európai kormányzás feltételévé vált ⁽⁴⁾. Ez a fehér könyv ezt a prioritást fejezi ki, az európai kormányzás javítása érdekében világos politikai választási lehetőségekre tesz javaslatot, és az európai döntéshozatali folyamat valamennyi szakaszában alkalmazandó különleges mechanizmusokat és eszközöket ajánl. Olyan cselekvési és gondolkodási irányokat határoz meg, amelyek a polgárok érdekét szem előtt tartva megkönnyíthetik a közösségi politikák kialakítását és végrehajtását ⁽⁵⁾, kötelezettséget vállal azok továbbfejlesztésére, és példákul szolgál a megosztott kormányzásra. Ezenfelül a Régiók Bizottsága elsőként ezzel járul hozzá a Bölcsék Csoportjának munkájához, mely csoportot az Európai Tanács bízta meg azzal, hogy a 2007. március 25-i Berlini Nyilatkozatból kiindulva segítséget nyújtson az Európai Uniónak a hosszú távú (azaz 2020–2030 távlatában felmerülő) nehézségek megelőzésében és hatékonyabb leküzdésében.

„Európa partnerségben történő építése” érdekében a fehér könyv voluntarista politikai megközelítést alkalmaz, és két nagy stratégiai célkitűzést határoz meg, melyek az európai folyamatban való részvétel elősegítése és a közösségi cselekvés hatékonyságának fokozása. A polgárok ugyanis egyre csökkenő érdeklődést mutatnak az európai választások iránt (jóllehet a globalizáció kihívásainak kezelésében az Európai Uniónak való tartozást többnyire előnyként értékelik), ami szükségessé teszi a politikai fellépésnek a többszintű kormányzás elveire és mechanizmusaira alapozott átalakítását.

2. Európa partnerségben történő építése

Az Uniónak a feladatai elvégzésére és a közösségi célkitűzések elérésére való képessége intézményi szervezetétől – és mindenekelőtt kormányzási módszerétől függ. A közösségi működés legitimitásának hatékonyságának és ismertségének biztosításához valamennyi szereplő részvétele szükséges. E csak akkor valósul meg, ha a **regionális és helyi önkormányzatok valódi „partnerekként”** és nem csupán közvetítőkként lépnek fel. A partnerség ugyanis túlmutat a részvételen és a konzultáción. Előmozdítja a dinamikusabb megközelítést és a szereplők szélesebb körű felelősséggel való felruházását. Következésképpen a többszintű kormányzás előtt álló kihívás az intézményes kormányzás és a partneri kormányzás komplementaritásában és a feladataik megosztásában rejlik ⁽⁶⁾. Ezért támogatni és ösztönözni kell az Európai Unió belüli politikai és közigazgatási kultúra fejlődését. Ezt kívánják az európai polgárok.

⁽⁴⁾ A nemzeti és regionális szintű kormányzatról és partnerségről, valamint a regionális politika terén projektek megalapozásáról szóló, 2008. 09. 17-i A6- 0356/2008 számú jelentésében az Európai Parlament „felkéri a Régiók Bizottságát, hogy mind mennyiségi, mind minőségi szempontból tegyen nagyobb erőfeszítéseket a kormányzás gyakorlatának fejlesztése érdekében”.

⁽⁵⁾ E fehér könyv kidolgozásában a Régiók Bizottságának Műhelyein (www.cor.europa.eu/ateliers) keresztül az egyetemi körök is részt vettek, és arról a területi közösségek főbb európai szövetségei előzetes konzultációt folytattak.

⁽⁶⁾ Az Európai Parlament „A6- 0356/2008 számú jelentése a nemzeti és regionális szintű kormányzatról és partnerségről, valamint a regionális politika terén projektek megalapozásáról”.

I. A polgárok és a megosztott kormányzás: az Eurobarométer eredményei ⁽⁷⁾

- A regionális és helyi önkormányzatok Európában betöltött szerepéről és hatásáról szóló, 2009 februárjában közzétett Eurobarométer 307 különjelentés rávilágított arra, hogy az európaiak természetesnek tartják a megosztott kormányzást. Ennek a 27 tagállamban, 27 000 európai polgár körében 2008 őszén végzett felmérésnek az eredményei azt bizonyítják, hogy a polgárok a nemzeti politikai képviselőket, az európai parlamenti képviselőket, valamint a regionális és helyi politikai képviselőket egyaránt képesnek tartják érdekeik európai szinten való védelmére. (A megkérdezettek 29 %-a bízik nemzeti politikai képviselőikben, 26 %-a európai parlamenti képviselőikben és 21 %-a regionális és helyi képviselőikben).
- A jelentés megerősíti, hogy a polgárok várakozásaiban szereplő Európa nagyobb összhangban áll a mindennapjaik valóságával, és a regionális és helyi képviselők fellépésére támaszkodik. A megkérdezettek 59 %-a úgy gondolja, hogy a regionális és helyi önkormányzatokat nem veszik kellően figyelembe az európai folyamatban.
- A jelentés kimutatja, hogy a polgárok ragaszkodnak a helyi és regionális demokráciához, amit az országuk kormányával (34 %) és az Európai Unióval (47 %) összevetve a helyi és regionális választott képviselőknek (50 %) szavazott bizalom aránya szemléltet.
- Végezetül ez az Eurobarométer decentralizált kommunikációs stratégiák bevezetésére bátorít: az európaiak 26 %-a véli úgy, hogy a helyi és regionális képviselők vannak a legjobb helyzetben ahhoz, hogy elmagyarázzák, hogyan hatnak az európai politikák az életükre (ez az arány 28 % a nemzeti politikai képviselők és 21 % az európai parlamenti képviselők esetében).

A Régiók Bizottsága a többszintű kormányzást az Unió, a tagállamok, valamint a regionális és helyi önkormányzatok partnerségen alapuló összehangolt cselekvéseként fogja fel, amelynek célja az Európai Unió politikáinak kidolgozása és végrehajtása. Ez a különböző érintett hatalmi szintek megosztott felelősségét vonja maga után, valamint a demokratikus legitimitás valamennyi forrására és a különböző bevont szereplők reprezentativitására támaszkodik. Integrált megközelítéssel, különböző mechanizmusok révén (konzultáció, területi hatásvizsgálatok stb.) éri el azt, hogy az egyes kormányzási szintek együttesen vegyenek részt a közösségi politikák és jogszabályok megfogalmazásában.

A többszintű kormányzás horizontális és vertikális dimenzióval rendelkező dinamikus folyamat, amely egyáltalán nem csökkenti a politikai felelősséget, hanem éppen ellenkezőleg: a közös döntéshozatal és megvalósítás elsajátítását ösztönzi, amennyiben a mechanizmusok és eszközök helytállóak, és alkalmazásuk megfelelő. A többszintű kormányzás következeképpen inkább politikai „tevékenységek skáláját” jelenti, mint jogi eszközt, megértéséhez nem elég egyedül a hatáskörmegosztás tükrében szemlélni.

A 2001. évi, európai kormányzásról szóló fehér könyvében ⁽⁸⁾ az Európai Bizottság meghatározta a **jó kormányzás öt alapelvét: nyitottság, részvétel, felelősség, hatékonyság és összhang.** A többszintű kormányzás garانتálja ezen elvek érvényesítését, valamint kiterjeszti és kiegészíti azokat.

A többszintű kormányzás megvalósításának alapja a **szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása,** amely megakadályozza, hogy a döntéseket egyetlen hatalmi szintre összpontosítsák, és biztosítja, hogy a politikák kidolgozása és alkalmazása a legmegfelelőbb szinten történjen. **A szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása és a többszintű kormányzás egymástól elválaszthatatlan: az egyik a különböző hatalmi szintek hatásköreivel függ össze, a másik azok interakciójára helyezi a hangsúlyt.**

⁽⁷⁾ Eurobarométer: Régiók Bizottsága: <http://www.cor.europa.eu> / – Európai Bizottság: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_en.htm.

⁽⁸⁾ Az Európai Bizottság fehér könyve COM(2001) 428 végleges.

Az Európai Unió közös értékeken és alapjogokon nyugszik, és az uniós szintű közös politikai kultúra ezek alapján alakult ki. A szubszidiaritás, az arányosság, a polgárközeliség, a partnerség, a részvétel, a szolidaritás és a kölcsönös lojalitás azok a strukturáló elvek, amelyek a közösségi tevékenységet ihletik és vezérlik. Ezek az elvek határozzák meg az alapjogok védelmének európai modelljét, amely jogok között találjuk a regionális és helyi autonómiát, továbbá a sokszínűség tiszteletben tartását. **A fenti modell védelme és érvényre juttatása feltételezi a felelősség megoszlását az egyes hatalmi szintek között.**

Egyébiránt annak érdekében, hogy **a többszintű kormányzással kapcsolatban** a demokratikus értékeken és elveken, valamint az alapjogok alkotmányos talapzatán nyugvó **páneurópai konszenzus alakuljon ki**, a Régiók Bizottsága részt vesz az Európai Unió és az Európa Tanács között létrejött egyetértési megállapodás végrehajtásában ⁽⁹⁾.

A többszintű kormányzás nem korlátozódik arra, hogy az európai vagy nemzeti célokat helyi vagy regionális cselekvésekre fordítsa le, hanem értelmezésébe **a regionális és helyi közösségek célkitűzéseinek az Európai Unió stratégiába való integrálása** is beletartozik. A többszintű kormányzásnak továbbá nemzeti szinten erősítenie és alakítania kellene a regionális és helyi önkormányzatoknak az európai politika koordinációjában való részvételét, megkönnyítve ezáltal a közösségi politikák kidolgozását és végrehajtását.

A jó többszintű kormányzás feltételeit ugyanis maguk a tagállamok hordozzák. Annak ellenére, hogy Európában egyértelmű tendencia tapasztalható az – egyenlőtlen, de legalább általános – decentralizációs folyamat irányába, az említett megosztott kormányzáshoz még nem adott valamennyi feltétel. **A közösségi szinten ajánlott konzultációs, koordinációs, együttműködési és értékelési elveket és mechanizmusokat elsősorban a tagállamokban kell alkalmazni.**

Az erőforrásokra épülő európai társadalomnak a tudásalapú társadalom felé történő eltolódása miatt a kormányzási módszerek olyan továbbfejlesztésére van szükség, amelynek során célirányosabb közösségi stratégiákat, valamint összehangolt és integrált közösségi politikák bevezetését eredményező, horizontálisabb, átfogó és integratív megközelítést kell előtérbe helyezni a jövőben. Az Európai Unió **költségvetésének tükröznie kellene az integráció felé történő haladást**, amelynek során kísérleti jellegű közös politikák és közösségi intézkedések kidolgozására és finanszírozására támaszkodik.

A közösségi módszernek továbbra is az európai kormányzás alapkövének kell maradnia ⁽¹⁰⁾. Mostanáig ugyanis e módszer biztosította az európai integrációs folyamat sikerét, azonban annak érdekében, hogy hatékony és átlátható politikai szervezeti modell maradjon, kiigazíthatónak kell lennie.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- egyeztetési folyamatot kezdeményez az **Európai Unió többszintű kormányzásra vonatkozó chartájának** kidolgozása érdekében, amely meghatározná a szubszidiaritás elvét tiszteletben tartó európai kormányzás közös és kölcsönös megértését célzó elveket és részletes szabályokat, amely a tagállamokban, a tagjelölt országokban és a szomszédos államokban a helyi és regionális kormányzás, valamint a decentralizációs folyamat támasza lenne, illetve amely szavatolná a regionális és helyi önkormányzatok autonómiájának és az európai döntéshozatali folyamatban való közreműködésüknek tiszteletben tartására irányuló politikai szándékot;

⁽⁹⁾ A Régiók Bizottsága és az Európa Tanács helyi és regionális hatóságainak kongresszusa e célból együttműködési megállapodás keretében működik együtt.

⁽¹⁰⁾ A Régiók Bizottsága és az Európa Tanács helyi és regionális hatóságainak kongresszusa e célból együttműködési megállapodás keretében működik együtt. Az európai kormányzásról szóló fehér könyvben az Európai Bizottság jövőbeni módszerként egy felújított közösségi módszert javasolt, amely azt jelenti, hogy „úgy kellett eljárni, hogy a Bizottság javasolja és hajtsa végre a politikákat; hogy a Tanács és a Parlament határozzon, és hogy a nemzeti és regionális szereplők részt vegyenek az Unió politikai folyamatában”. COM(2001) 428 végleges.

- elősegíti az **alapjogok több szinten megvalósuló védelmét**, és e célból együttműködik az Alapjogi Ügynökséggel a regionális és helyi szinten kialakított legjobb gyakorlatok előmozdítása és terjesztése érdekében ⁽¹⁾;
- közreműködik a közösségi vitában és a jövőbeli tárgyalásokon egy olyan **ambiciózus közösségi költségvetés** védelmezése érdekében, amely rendelkezik a szükséges eszközökkel a globális kihívásokra adott válaszok megelőzéséhez, valamint az integrált és összehangolt stratégiák megvalósításához, és amely a különböző állami szintek közötti szerződéses partnerségek alappontját és mozgatóerejét képezi;

Ajánlja, hogy:

- mindegyik jelentősebb közösségi stratégiai reformhoz az Európai Bizottság és a Régiók Bizottsága által egyeztetett **területi cselekvési terv** társuljon, amely politikai mechanizmusokat határoz meg a bevezetett politikák kiigazításának, megvalósításának és értékelésének megkönnyítése érdekében, valamint decentralizált kommunikációs tervvel rendelkezik. Ezzel az intézkedéssel megfordítható lenne a jelenlegi folyamat, amely a regionális és helyi önkormányzatokat gyakran már a közösségi fellépés tervezési szakaszának elején korlátok közé szorítja.
- a tagállamok által készített növekedési és stabilitási paktumokban, valamint ezeknek az Európai Bizottság általi értékelése során maradéktalanul vegyék figyelembe a **regionális és helyi pénzügyek** mennyiségi és minőségi dimenzióját, és jobban vonják be a regionális és helyi önkormányzatokat a közkiadások ellenőrzési folyamatába.

3. Az európai folyamatban való részvétel elősegítése

Az európai demokrácia hitelességének záloga a polgárok európai folyamathoz való csatlakozása. **Az európai polgárság a részvételre épül, amely az európai kormányzás szerveződésének is alapja egyben.** Ennek két dimenziója van: az alapját képező képviseleti, és az azt kiegészítő részvételi demokrácia. A jó európai kormányzás ugyanis megkívánja, hogy a megválasztott önkormányzatok és a civil társadalom szereplői a közösség érdekében együttműködjenek. A regionális és helyi önkormányzatok a kétségbevonhatatlan demokratikus legitimitás letéteményesei. Mivel a polgárokkal szemben közvetlen felelősséggel tartoznak, túlnyomó részben ők képviselik az Európai Unión belüli demokratikus legitimitást, és jelentős részben gyakorolják a politikai hatalmat. Megfelelő intézményi és politikai mechanizmusok révén a többszintű kormányzásnak ehhez – a politikai együttműködés megszervezésével és az európai közsféra ösztönzésével – össze kell kapcsolnia az Európában létező különböző kormányzati szintek intézményi szerepét.

Az intézményi képviselet konszolidálása

A regionális és helyi önkormányzatoknak a Maastrichti Szerződés óta garantált **intézményi képviseletét az egymást követő intézményi reformok során megerősítették.** A Lisszaboni Szerződés hatálybalépése jelentős előrelépést jelentene a többszintű kormányzás Európai Unió működésében betöltött szerepének intézményi elismerése tekintetében. E tekintetben a regionális és helyi önkormányzatoknak a közösségi döntéshozatali folyamatban való képviseletének és befolyásának megerősítését a Régiók Bizottsága és az Európai Unió Tanácsának tevékenységei keretében egyaránt előtérbe kell helyezni. A Szerződések ugyanis az egyes nemzeti alkotmányos szerkezeteknek megfelelően 1994 óta lehetőséget biztosítanak a régiók számára arra, hogy részt vegyenek az Európai Unió Tanácsának tevékenységeiben. E közvetlen részvételnek köszönhetően az érintett régiók képviselői részt vehetnek a tagállamok delegációiban, felhatalmazást kaphatnak a nemzeti delegáció vezetésére, és adott esetben a Tanács elnöki tisztét is betölthetik.

⁽¹⁾ A Régiók Bizottsága által a Birminghami Egyetemről megrendelt „Az Alapjogi Charta valóra váltása” című jelentés amellől, hogy megfogalmazza meg az első javaslatokat arra vonatkozóan, hogy hogyan segítsék elő a polgároknak a jogaikkal kapcsolatos tudatosságát, példákat sorakoztat fel a területi közösségek által alkalmazott jó gyakorlatokra. CdR 776/2008.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:**Kötelezettséget vállal arra, hogy:**

- a küldetési nyilatkozatának megfelelően megerősíti **politikai közgyűlési státuszát**, a döntéshozatali folyamat legelején fokozza közreműködését az európai stratégiák és a közösségi jogszabályok kialakításában, megerősíti a szubszidiaritás elvének a Lisszaboni Szerződés szellemében megvalósuló ellenőrzését, a közösségi politikák területi hatásának értékelését és az európai részvételi demokrácia elősegítőjeként betöltött szerepét;
- e célból az együttműködési megállapodása felülvizsgálata érdekében fejleszti **intézményközi kapcsolatait** az Európai Bizottsággal, a következő parlamenti ciklus politikai programjával összefüggésben az Európai Parlamenttel, és végül az Unió Tanácsával annak érdekében, hogy az európai döntések kialakításához és végrehajtásához közelítse egymáshoz a választott regionális és helyi képviselők politikai fellépésének kormányközi dinamikáját;
- a szubszidiaritás monitoring folyamata keretében folytatja **közeledését a nemzeti országgyűlésekhez** és a regionális törvényhozó testületekhez.

Kéri a tagállamokat, hogy:

- **rendszeresen résztvehesse azokon a közösségi politikákkal foglalkozó formális vagy informális tanácsuléseken**, amelyek a Régiók Bizottsága kötelező konzultációs területeihez tartoznak, vagy amelyek elsősorban a regionális és helyi önkormányzatokat érintik azok hatáskörein belül;
- a közösségi jogszabályok kidolgozásában részt vevő többi európai intézményhez hasonlóan **hozzáférhesse a Tanács dokumentumaihoz**;

Felkéri a tagállamokat, hogy:

- amennyiben a Tanácsban vagy annak előkészítő bizottságaiban nincs lehetőség a formális képviseletre, vezessenek be a **regionális és helyi önkormányzatokkal folytatott belső egyeztetési és koordinációs folyamatokat**, és tegyék lehetővé számukra az előkészítés alatt álló európai uniós jogi aktusok tervezeteinek tagállami nyomonkövetési rendszeréhez való hozzáférést annak érdekében, hogy egyrésztől kompetenciáikat a nemzeti állásfoglalás előkészítése során figyelembe vegyék, másrésztől hogy mindegyikük lehetőséget kapjon a szubszidiaritás ellenőrzésében való részvételre.
- erősítsék meg és egészítsék ki a Tanácson belül képviselendő nemzeti álláspont kialakítását és a formális képviseletet vezérlő meglévő mechanizmusokat annak érdekében, hogy azok teljes mértékben tiszteletben tartsák a hatáskörök saját alkotmányos rendjükben meghatározott elosztását.

A politikai együttműködés megszervezése

A többszintű kormányzáshoz – a közös célok eléréséhez – feltétlenül szükséges a kormányzás valamennyi szintje és az intézmények közötti kölcsönös lojalítás. Az intézményi keret megléte alapvető, de nem elegendő feltétel a jó kormányzás biztosításához. Ezzel szemben a különböző politikai hatalmi szintek és az intézmények közötti jó együttműködés elengedhetetlen; **olyan együttműködésről van itt szó, amely bizalom, nem pedig a különböző legitim politikai és demokratikus szereplők közötti konfrontáción alapul.**

Az európai demokráciát erősítené az integratívabb és rugalmasabb intézményközi együttműködés, és a magasabb szintű politikai együttműködés a különböző hatalmi szinteken belül. Az európai politikai pártok különösen fontos elemek az európai politikai szféra megerősítésében és így **a többszintű kormányzás politikai kultúrájának** kialakításában.

A Régiók Bizottsága és az Európai Parlament politikai jellegéből adódóan az európai integrációs folyamat demokratikus legitimitásának megerősítéséhez a politikai pártok szoros együttműködésére van szükség nem csupán az európai politikai családok és csoportok kontextusában, hanem a különböző döntéshozó testületeiken belül is. ⁽¹²⁾

A **parlamentközi együttműködés** fokozatosan a demokratikus legitimitás és az európai jogszabályok kidolgozási folyamatának nélkülözhetetlen alkotóelemévé válik. A többszintű kormányzás olyan eljárás, amelynek segítségével a helyi és regionális önkormányzatok összességét is jobban be lehet vonni a folyamatba. A regionális parlamentek és a jogalkotói hatáskörökkel rendelkező regionális gyűlések különösképpen a Lisszaboni Szerződés által biztosított előzetes ellenőrzési mechanizmus segítségével lesznek képesek a szubszidiaritás elve alkalmazásának értékelésében való közvetlen részvételre.

A Lisszaboni Szerződés javaslata az összes tagállamra vonatkozik, a végrehajtás módja azonban eltérő lehet. Az RB ebből következően arra ösztönzi azokat a tagországokat, ahol a parlament nem rendelkezik olyan kamarával, amely a területi önkormányzatokat képviselné, hogy gondoskodjanak olyan lehetőségről, amely által azok bevonhatók a szubszidiaritást ellenőrző folyamatba.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- fokozza a **politikai és intézményi együttműködést az Európai Parlamenttel** annak érdekében, hogy a közösségi cselekvés kialakításában és végrehajtásában elősegítse a polgárok aggályainak figyelembevételét.
- támogatja az **„Erasmus a választott helyi és regionális képviselők számára”** kísérleti kezdeményezést, melynek konceptuális és operatív kialakítása érdekében együttműködik az Európai Parlamenttel, a Tanáccsal és az Európai Bizottsággal, valamint elősegíti a választott helyi és regionális képviselőknek szóló képzési, tapasztalatcsere és jó gyakorlat programok bevezetését;

Felkéri:

- a **választott területi képviselők** tanácsait, hogy külön üléseken foglalkozzanak az európai integrációval és az európai politikákkal, és hogy a vitáikra kapjanak meghívást a megosztott kormányzásba bevont különböző európai intézmények képviselői.

A Polgármesterek Paktuma az európai uniós városok és régiók stratégiai célkitűzések megvalósításában való aktív szerepvállalásának példaértékű modellje, amelyet más területekre, például a foglalkoztatásra, az integrációs politikára vagy a társadalmi kirekesztésre is érdemes lenne kiterjeszteni.

II. A Polgármesterek Paktuma: kötelezettségvállalás és együttműködés az éghajlatváltozás elleni küzdelem érdekében

- A Polgármesterek Paktuma olyan politikai kezdeményezés, amelynek célja, hogy a CO₂-kibocsátás 2020-ig történő csökkentésére irányuló közös célkitűzés – azaz az üvegházhatású gázok kibocsátásának 20 %-os csökkentése, az energiahatékonyság 20 %-os javítása és 20 % megújuló energia használata az energiafogyasztáson belül – mögé felsorakoztassa az európai városok polgármestereit.
- Az emberi tevékenységekkel járó energiafogyasztással keletkező üvegházhatású gázok kibocsátásáért több mint felelészben a városok és a régiók tehetők felelőssé. Elengedhetetlenül fontos volt tehát, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem területén létrejöjjön a városok, a régiók és a tagállamok felelősségvállalásához szükséges megfelelő keret.

⁽¹²⁾ „Az Európai Parlamentnek a Lisszaboni Szerződés értelmében betöltött új szerepéről és új felelősségi köreiről” szóló véleményében az Európai Parlament Regionális Fejlesztési Bizottsága kiemeli a Régiók Bizottságával fennálló kapcsolatának fontosságát. PE 404.556 v02-00 (30/05/2008).

- E paktum aláírásával a polgármesterek önként kötelezettséget vállalnak arra, hogy településeiken megvalósítják a Fenntartható Energia Cselekvési Tervet. A paktum lehetővé teszi a legelső tapasztalatok hálózatba szervezését, a jó gyakorlatok cseréjének megkönnyítését, valamint a helyi polgárok és társadalmi-gazdasági szereplők figyelmének felhívását a fenntartható energia-használatra.
- Az Európai Bizottság mellett a Régiók Bizottsága is síkra száll e kezdeményezés fejlesztése mellett, és javasolja, hogy azt a regionális önkormányzatokra is terjesszék ki. Szükség van ugyanis arra, hogy a városok cselekvési tervei beágyazódjanak a regionális és nemzeti cselekvési tervek kontextusába.
- A Polgármesterek Paktuma hatékonyságának fokozása érdekében az is alapvetően fontos, hogy a helyi politika szintjén megvalósuló aktivizálódást az európai politika és finanszírozás szempontjából is konkrét válaszok kövessék: az Európai Beruházási Bank által nyújtott kölcsönöket könnyen hozzáférhetővé kellene tenni az energiahatékonyságra és a megújuló energiaforrások használatának előmozdítására irányuló programokba beruházni kívánó helyi közösségek és régiók számára.

Ui.: 2009 márciusáig közel 470 európai város írta alá a paktumot, és sok más város fejezte ki ez irányú szándékát.

A regionális és helyi önkormányzatok fokozatosan az európai uniós külpolitika és bővítési stratégia megkerülhetetlen szereplőivé váltak. Az az empirikus megközelítés, amely anélkül, hogy a megfelelő mechanizmusokat közösségi szinten újból létrehozta volna, a regionális és helyi önkormányzatok nemzetközi kapcsolatainak fejlesztését vezérelte, most a **globalizáció szereplőivé** emeli őket.

A korábbi bővítések alkalmával bizonyítást nyert az a hozzáadott érték, amit a területi közösségeknek a bővítési folyamatban való részvétele jelent, és azt a **helyi és regionális szinten fenntartható demokrácia irányába való elmozdulás** érdekében referenciának kell tekinteni a jelenlegi stratégia végrehajtása során ⁽¹³⁾, ⁽¹⁴⁾.

A regionális és helyi szint hatékony együttműködése által fenntartandó **európai szomszédsági politika regionális megközelítésén** belül (földközi-tengeri dimenzió, keleti partnerség, fekete-tengeri szinergia, északi dimenzió), valamint az európai nagyszomszédsági politikán (a legkülső régiókkal foglalkozó dimenzió) belül is léteznek példák, amelyek igazolják a többszintű kormányzás helytállóságát. Ennek megfelelően a Mediterrán Unió kormányzásába integrált helyi és regionális önkormányzatok euromediterrán közgyűlése (ARLEM), az Európai Bizottság által a keleti partnerség tekintetében javasolt Kelet-Európai és Dél-Kaukázusi Helyi és Regionális Közgyűlés, vagy akár a Régiók Bizottsága által említett Északi Dimenzió Területi Állandó Fórum operatív és integrált dinamikát hozhatnak a szomszédsági politikába.

III. Az Unió a mediterrán térségért (UPM) regionális és helyi partnerönkormányzatai

- A Régiók Bizottsága a felújított euromediterrán partnerség területi dimenzióval történő felruházása, és azon belül a regionális és helyi politikai képviselő biztosítása érdekében úgy döntött, hogy létrehozza a helyi és regionális önkormányzatok euromediterrán közgyűlését (ARLEM).
- A 2008. július 13-án Párizsban tanácskozó euromediterrán állam- és kormányfők elfogadták a Régiók Bizottsága politikai kezdeményezését. Az ARLEM célja ugyanis az, hogy ezt a partnerséget regionális és helyi dimenzióval egészítse ki, és ezáltal biztosítsa a regionális és helyi közösségek megfelelő képviselőt, valamint az ARLEM kormányzásában való aktív részvételét. Az ARLEM lehetővé teszi a területi önkormányzatok számára, hogy konkrét eredményeket érjenek el, és hogy ezt a partnerséget a polgárok számára érzékelhető valósággá alakítsák.

⁽¹³⁾ A Régiók Bizottságának véleménye: „A helyi és regionális önkormányzatok bővítési folyamatban való részvételének többletértéke”. CdR 93/2008 fin.

⁽¹⁴⁾ Az Egyesült Városok és Helyi Önkormányzatok Világszervezete (UCLG) rendszeresen tesz közzé jelentéseket a decentralizáció és a helyi demokrácia helyzetéről a világban.

- Az ARLEM-ben egyenlő arányban képviseltetik magukat az EU regionális és helyi képviselői, illetve az EU mediterrán partnereinek képviselői, és célja, hogy az Unió a mediterrán térségért új kormányzásának tanácsadó testületeként ismertesse el magát. Célkitűzései között szerepel az is, hogy a területi önkormányzatok több területen – így a vállalkozásfejlesztés, a környezetvédelem, az energia, a közlekedés, az oktatás, a kultúra, a migráció, az egészségügy, a decentralizált együttműködés – vállaljanak szerepet konkrét projektekben. Az ARLEM a jó gyakorlatok cseréjét elősegítve ösztönzi a területi együttműködést, és új utakat nyit meg a párbeszéd előtt.

A helyi és regionális önkormányzatok rendszeres együttműködése egyébiránt fejleszti és gazdagítja a nemzeti kormányok és az Egyesült Nemzetek közötti együttműködéssel jellemzett hagyományos multilateralizmust. Az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (UNDP) e megállapítás alapján vezette be az „innovatív partnerségért platformot”⁽¹⁵⁾.

A fejlesztési támogatásban túl sokáig érvényesülő, túlzottan központosító, ágazati és vertikális megközelítések korlátaival szemben a többszintű kormányzás a millenniumi fejlesztési célok elérése érdekében ugyanis már területi, nem pedig ágazati megközelítést vezet be a fejlesztési stratégiákba.⁽¹⁶⁾ A városok közötti diplomácia emellett az Európai Unió külső fellépésének keretében megvalósuló politikai együttműködés másik mozgatóereje, melynek szerepe azért nem hanyagolható el, mert lehetővé teszi a nagyobb diplomáciai és politikai akadályok leküzdését.

A testvérvárosi kapcsolatok és a határ menti régiók közötti együttműködési programok a csatlakozási és előcsatlakozási folyamatokban, valamint a szomszédsági politikában is fontos eszközzé váltak. E testvérvárosi kapcsolatok a globalizáció közepette új szolidaritási formák kialakításával óvják az európai integráció értékeit⁽¹⁷⁾.

A területi kormányzás és a decentralizált együttműködés előnyét felismerve a nemzetközi és az európai intézmények az elmúlt években megerősítették a **regionális és helyi önkormányzatok globális kormányzásban betöltött szerepét**⁽¹⁸⁾.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- a nyugat-balkáni országokkal, Törökországgal és Horvátországgal foglalkozó munkacsoportok tevékenységére, valamint a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal foglalkozó tanácsadó vegyes bizottság tevékenységére támaszkodva értékeli a **területi közösségek által a korábbi bővítések során szerzett tapasztalatokat;**
- az európai szomszédsági politika támogatása céljából fejleszti a **területi közgyűlések politikai és működési potenciálját;** e tekintetben külön hangsúlyt fektet az intézményközi együttműködés fontosságára és a többi meglévő mechanizmussal való összehangolásra;
- az Európai Bizottsággal partnerségben internetes portál formájában moderálja a „**decentralizált együttműködési börzét**” annak érdekében, hogy virtuális eszközök segítségével szervezze meg a fejlesztési együttműködés területén tevékenykedő európai területi közösségek közötti információcserét, ezzel segítve elő az európai területi közösségek és a fejlődő országok projektjei közötti megfelelést⁽¹⁹⁾;
- az **Európában és harmadik országokban ellátott választási megfigyelői küldetések** alkalmával az uniós külpolitika keretében a helyi és regionális demokrácia fejlesztésében illetékes európai uniós szervként erősíti intézményi pozícióját, és e célból szorosabbra fűzi együttműködését az Európai Bizottsággal és az Európa Tanács Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusával.

⁽¹⁵⁾ Az ART GOLD egy nemzetközi együttműködési kezdeményezés, amely az új multilateralizmusra való tekintettel az Egyesült Nemzetek különböző ügynökségeinek (UNDP, UNESCO, UNIFEM, UNCDF, WHO, UNORS és egyéb) programjait és tevékenységeit tömöríti magába.

⁽¹⁶⁾ A Régiók Szövetségének Globális Fóruma (FOGAR) és a FAO egyetértési megállapodást írt alá.

⁽¹⁷⁾ A testvérkapcsolatok elősegítése érdekében az Európai Települések és Régiók Tanácsa (CEMR) internetes portált hozott létre. www.twinning.org.

⁽¹⁸⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Helyi hatóságok: a fejlesztés tevékeny szereplői, SEC(2008)2570.

⁽¹⁹⁾ A Régiók Bizottsága véleménytervezete: „Helyi hatóságok: a fejlesztés tevékeny szereplői” Cdr 312/2008 rev. 1.

Kéri az Európai Bizottságot, hogy

- vegye fontolóra a helyi és regionális önkormányzatoknak a bővítési folyamathoz való csatlakozásáról szóló önkéntes politikai charta elfogadását, amely közös referenciát képezne az önkormányzatok számára szükséges előcsatlakozási támogató eszköz kialakításához; valamint fokozza a határokon átnyúló együttműködést és a tagjelölt vagy a lehetséges tagjelölt országok regionális és helyi struktúráinak intézményi és közigazgatási kapacitását. ⁽²⁰⁾

A részvételi demokrácia ösztönzése

A kormányzás egyre inkább hálózatszerűen strukturált és a horizontális együttműködési dinamikát helyezi előtérbe. Ez a változás kedvező az Európában és világszerte helyi és regionális szinten működő számos hálózat figyelembevételéhez. A Régiók Bizottságának feladata az, hogy e közvélemény-formálókat a közös politikák sikere érdekében bekapcsolja az európai folyamatba, és közelebb hozza őket a polgárokhoz.

IV. Open Days: A régiók és városok európai hete

- A Régiók Bizottságának és az Európai Bizottság REGIO Igazgatóságának szervezésében évente sor kerül Brüsszelben „a régiók és városok európai napjai” elnevezésű rendezvényre. Az Unió soros elnökével és az Európai Parlamenttel kibővített intézményközi partnerség keretében ezen az eseményen több mint 7 000 résztvevő és közel 250 partner vesz részt. Az Open Days hivatalos partnerei egyrészt a régiók és Brüsszelben működő összekötőirodák, másrészt pedig számos helyi partner, például helyi egyesületek és kutatóintézetek. E partnerek az Open Days nagyszámú szemináriumának, workshopjának és keretprogramjai tekintélyes részének fő szervezői.
- A közösségi menetrenddel, illetve a regionális és helyi önkormányzatok európai prioritásaival kapcsolatos témára épülő rendezvényeken, szemináriumokon, műhelyeken, médiaeseményeken vagy kiállításokon a nemzeti, regionális és helyi európai politikusokon kívül szakértők és a társadalmi-gazdasági körök, a szakszervezetek, a pénzügyi szervezetek és a civil társadalom képviselői is részt vesznek.
- E brüsszeli eseményhez a partnervárosokban és -régiókban szervezett rendezvények kapcsolódnak, ezáltal megkönnyítve a tapasztalatcserét, a hálózatok összekapcsolását, valamint a gondolatok és a szakértői vélemények ütköztetését. ⁽²¹⁾

A területi önkormányzatok hálózata, szervezeti és szövetségei hozzájárulnak a regionális és helyi önkormányzatoknak az európai folyamatban történő mozgósításához és a területi együttműködés működési mechanizmusába történő bevonásához ⁽²²⁾. A Régiók Bizottságának felállítása óta a területi önkormányzatok főbb európai és nemzeti szövetségeivel kialakított együttműködés és egyes tematikus hálózatok lehetővé tették a Régiók Bizottságának intézményi szerepe és e szervezetek intézményi szerepe közti komplementaritás megteremtését. Tevékenysége, valamint a fehér könyvben megfogalmazott célok és intézkedések előmozdítása érdekében a Régiók Bizottsága partnerségben együttműködik a helyi és regionális önkormányzatok európai szövetségeivel.

⁽²⁰⁾ A Régiók Bizottságának véleménye: „A helyi és regionális önkormányzatok bővítési folyamatban való részvételének többletértéke”. Cdr 93/2008 fin.

⁽²¹⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/index.cfm.

⁽²²⁾ — Az Európai Régiók Közgyűlése (AER) régiók közötti együttműködési programot vezetett be, amelynek célja az európai tudatosság fejlesztése „a Régiók Európájának előmozdítása és a regionális vállalkozásoknak a gyakoronok fogadására való mozgósítása” érdekében.

- A Hegyvidéki Területek Választott Képviselőinek Szövetsége (AEM) az INTERREG program keretében régióközi együttműködési projektet dolgoz ki a hegyvidéki régiók számára.
- Az Európai Határmenti Régiók Szövetsége (AEBR) a közösségi programok keretében megvalósítható konkrét javaslatok kidolgozása érdekében létrehozta a határmenti régiók hálózatát, amely a bevált gyakorlatok cseréjével foglalkozik.

A többszintű kormányzás emellett igen lényeges az aktív polgári szerepvállalás ösztönzése szempontjából, és biztosítja a polgárok közvetlen és konkrét elvárásainak jobban megfelelő, decentralizált kommunikációs politikát, fokozatosan elősegítve a köztük és a közösségi intézmények és politikai döntéshozók közötti szakadék áthidalását.

Az Európáról szóló decentralizált kommunikáció célja többek között az, hogy előmozdítsa az európai dimenzióknak a helyi és regionális politikai vezetésbe történő integrálását, hogy megkönnyítse a helyi és regionális médiával történő interakciót és a helyi és regionális szinten az új, innovatív kommunikációs technológiáknak – mindenekelőtt a web 2.0 eszköz forrásainak – a használatát. E kommunikáció emellett ösztönzi az Európáról szóló politikai viták és nyilvános ülések helyi és regionális szintű szervezését, és ezáltal szorgalmazza az aktív polgárságot, és az európai ügyekben való részvételre szólít fel.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- magas szintű együttműködési eljárást alakít ki a **megfelelő helyi és regionális szintű hálózatokkal**, amelyek az európai társadalomban elősegítik a politikai, gazdasági, egyesületi és kulturális szférák közötti összeköttetést és interakciót, valamint arra, hogy beszámol a helyi és regionális szintű legjobb részvételi gyakorlatokról;
- hozzájárul a **ténylegesen decentralizált kommunikációs politika** megvalósításához, amelynek fontosságát az Európai Parlament, az Európai Bizottság és a Tanács „Partnerségben közvetíteni Európát”⁽²³⁾ című közös nyilatkozatában ismertek el, amely az intézményi szereplők azon politikai kötelezettségvállalásán nyugszik, hogy az európai városokban és régiókban folyamatosan élénkítik az európai vitát és beszámolnak a közösségi szinten hozott döntésekről;
- **cselekvési tervet** állít össze, amely a kommunikációs eszközöket a kitűzött célok és az érintett politikai területek szerint különbözteti meg annak érdekében, hogy a közös stratégiáról és politikákról szóló kommunikációt összehangolja azzal, ahogyan azok a polgárok számára helyi és regionális szinten megvalósulnak, valamint hogy megfelelő ajánlásokat terjeszt az Intézményközi Tájékoztatási Csoport (IGI) elé;⁽²⁴⁾
- helyi és regionális szinten alkalmazandó módszereket és eszközöket javasol az elégtelen kommunikáció javítása, illetve annak érdekében, hogy a **helyi és regionális média kiemelten foglalkozzon** azzal, hogy az Európai Unió politikái hogyan hatnak a polgárok mindennapi életére, valamint hogy az új kommunikációs eszközökre, és különösen a Web 2.0 eszközre támaszkodva **fokozza az Európával kapcsolatos kommunikációs, tájékoztatási és közvetítői potenciálját**;

Ajánlja, hogy:

- a **részvételi demokráciát támogató megfelelő eszközöket** vezessenek be, különösen a lisszaboni stratégia, a szociális menetrend és a göteborgi stratégia keretében, valamint hogy az **„Agenda local 21”-hez hasonló jellegű** – a hosszú távú stratégiai terveket lefektető részvételi és integrált – **mechanizmusokat fejlesszenek ki**⁽²⁵⁾;
- mihelyt a Lisszaboni Szerződés hatályba lép, tárják fel az együttműködés lehetséges körét saját intézményük, a helyi és regionális önkormányzatok és más uniós intézmények között az európai polgári kezdeményezés eszközeinek kialakítása tekintetében, hogy az eszköz valóban elősegítse egy valódi európai politikai vita kialakulását, és így javítsa az EU többszintű kormányzási rendszerének legitimitását;

⁽²³⁾ Partnerség az Európáról szóló kommunikációért:: az Európai Parlament 2008. október 9-i határozata, valamint az Európai Parlament, az Európai Bizottság és a Tanács közös nyilatkozata (P6_TA(2008)0463).

⁽²⁴⁾ Az Európai Unió politikáinak a polgárok részére történő elmagyarázása céljából a Régiók Bizottsága ezentúl kommunikációs eszköztárt javasol a Régiók Bizottsága tagjai, valamint a regionális és helyi közösségek számára. CdR 234/2008 fin.

⁽²⁵⁾ A fenntartható fejlődéssel foglalkozó 2002-es Johannesburgi csúcstalálkozón útjára indított kezdeményezés nyomán az Európa Tengeri Peremterületei Konferenciája (CPMR) és a FOGAR (Régiók Szövetségének Globális Fóruma) a regionális kormányzatok fenntartható fejlődés érdekében létrejött hálózatának aktív tagjaivá váltak (nrg 4SD).

- a regionális és helyi önkormányzatok kompetenciáira támaszkodva **erősítsék az európai polgári ismeretek oktatását;**

Kéri az Európai Bizottságot, hogy:

- olyan új paramétereket vegyen figyelembe az európai polgárok véleményének értékelésében (**Eurobarométer**), amelyek tükrözik a regionális és helyi önkormányzatok tényleges részvételét az Európai Unió működésében, valamint a közösségi stratégiák és politikák végrehajtásában;

Felkéri:

- a tagállamokat, hogy a régiók és a városok vonatkozásában **integratívabb szemléletű elektronikus kormányzást** valósítsanak meg, illetve ez utóbbiakat arra, hogy kommunikációs politikájukon és elektronikus kormányzati rendszerükön keresztül tudatosítsák az Európai Unió eredményeit és tétjeit a polgárok számára;
- a közösségi intézményeket, hogy vezessenek be a Web 2.0-hoz hasonló kommunikációs stratégiákat, és használják a You tube///EU tube új videómegosztó weboldalakat.

4. A közösségi fellépés hatékonyságának növelése

A többszintű kormányzás célja az, hogy az európai polgárok érdeklődésének homlokterében álló területeken fokozza a közösségi fellépést. Ugyanis egy olyan integrált térségben, mint amilyen az Európai Unió, minden közösségi szintű fellépés közvetlen hatással jár a területekre és azok polgáira. Igen fontos tehát az összhang a közösségi célkitűzések és azok területi hatásai között. Következésképpen e fehér könyv ajánlásainak az a célja, hogy a közösségi célt jobban hozzáigazítsa azokhoz az irányítás és a programozás terén előálló különböző konkrét helyzetekhez, amelyekkel a helyi és regionális választott képviselők a fontosabb közösségi politikák végrehajtása során szembesülnek.

A közösségi módszer hatékonyságának biztosításához és az európai kormányzásra vonatkozó előírások továbbfejlesztéséhez szükséges legfontosabb kritérium a megfelelő eszközök kiválasztása – a differenciálás és a specializálódás fontosságának hangsúlyozásával. A fenti eszközök különböző kormányzati szintek közötti összehangolása így garantálja a közösségi fellépés koherenciáját. Tovább kell fejleszteni a konzultációra, a kísérletezésre és a területi hatás elemzésére irányuló folyamatokat, a nyitott koordinációs módszert, a kapcsolat formalizálásának olyan jogi eszközeit, mint a területi paktumok vagy az európai területi együttműködési csoportosulások, annak érdekében, hogy kiküszöbölhető legyenek a döntéshozatal koncentrációjának, a fellépés elaprózódásának és az eredmények korlátozódásának a negatív hatásai. E mechanizmusok és eszközök új utakat jelentenek az Európai Unió stratégiai célkitűzéseinek eléréséhez.

A közös politikák partnerségben történő kialakítása és végrehajtása

Ez a rugalmas kormányzási módszer sikerrel és változó mechanizmusok szerint alkalmazható a különböző közös politikákra, azok jellemzőitől függően. A kohéziós politikát a többszintű kormányzás bevált gyakorlataként, míg a környezetvédelmi politikát egyes mechanizmusok és gyakorlatok „laboratóriumaként” tartják számon.

V. **Az európai kohéziós politika fellendítő hatása a közösségi politikák számára**

- A kohéziós politika húsz éve szakadatlanul bizonyítja hozzáadott értékét, és a konkrét projektfejlesztéseknek köszönhetően az európai szolidaritás példáját állítja a polgár számára. E politika az idők folyamán továbbfejlődött: a kohéziós politika, melyet azért hoztak létre, hogy a leggyengébb régiók fejlődésének biztosítása érdekében végigkísérje az egységes piac bevezetését, lehetővé tette az Unió egymást követő bővítései által előidézett társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek mérséklését, és az Unió valamennyi területén a növekedési és foglalkoztatási stratégia támogatásának fontos eszközévé vált. A közelmúltban az európai gazdaságélénkítési terv támogatására vették igénybe.

- A jelenleg a közösségi költségvetés egyharmadát kitevő európai kohéziós politika valódi pénzügyi kiegyenlítő hatással és intézményközi partnerséggel rendelkezik, melyet állami- és magánpartnerségek, illetve az Európai Beruházási Bank pénzügyi eszközeinek igénybevétele erősítenek. Az európai kohéziós politika kiegyenlítő hatása abban is megnyilvánul, hogy képes előmozdítani a helyi, regionális és nemzeti fejlesztési stratégiai prioritások közötti európai szintű szinergiát.

A strukturális alapok felhasználásához kapcsolódó kiegyenlítő hatás egy másik jelentős aspektusa a kormányzati adminisztrációk intézményi kapacitásainak erősítésével függ össze. Igazgatási képességük és eljárásaik európai szintű összehangolása révén a kohéziós politika a közösségi politikák végrehajtását segítette elő. Végül a közintézmények és a civil társadalom szereplői közötti partnerség és együttműködés értékeinek köszönhetően a kohéziós politikának köszönhetően az Európai Unióban fennálló eltérő helyzetekre átfogó megoldások bevezetésére kerülhetett sor.

- Ki kell bővíteni a területi kohézió fogalom meghatározását úgy, hogy figyelembe vegye a helyi és regionális önkormányzatok előtt álló új kihívásokat (globalizáció, éghajlatváltozás, energia-biztonság, bevándorlás stb.). Ehhez az szükséges, hogy azokat a konkrét célkitűzéseket, amelyekhez európai alapokat rendeltek, rugalmasan határozzák meg az egyes területek egyedi jellegzetességeinek és saját versenyképességi és fenntarthatósági stratégiájának függvényében.

Egyébiránt a politikai cselekvés azon területein, amelyeken az Európai Unió nem rendelkezik kifejezett hatáskörrel, ám amelyeken a közösségi politikák éreztetik hatásukat – mint például a lakáspolitikai, valamint az általános érdekű szolgáltatások széles köre –, a többszintű kormányzás olyan eszköz, amelynek révén megérthető e területek transzverzálitása, és amely által meghaladható a hatáskörök megosztásának túlságosan merev felfogása, a közös célok elérése érdekében, az EU-ra jellemző alkotmányos és közigazgatási sokféleség megőrzése mellett.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- **a partnerséggel kapcsolatos bevált gyakorlatok terjesztésére irányuló**, a helyi, regionális, nemzeti és nemzetek felett álló politikai prioritásoknak a tagállamokban történő meghatározásával összefüggő **kezdemenyvezéseket tervez meg és indít el**, valamint hogy a tagállamok, az Európai Parlament és az Európai Bizottság által indított valamennyi kezdeményezést támogatja annak érdekében, hogy a regionális és helyi önkormányzatokkal való partnerség elvét ne csupán a politikák végrehajtásának szakaszában, hanem és legfőképpen azok kidolgozásakor is alkalmazzák;
- a nemzeti és regionális szinten kidolgozott jelentéseknek az európai elemzési és tervezési keretben történő megerősítése révén **olyan intézményközi mechanizmusokat javasol, amelyek erősítik az európai kohéziós politika értékelésének politikai és stratégiai jellegét.**

Azt ajánlja, hogy:

- mind vertikálisan, „a területi önkormányzatok, illetve a nemzeti kormány és az Európai Unió” között, mind horizontálisan, „a területi önkormányzatok, illetve a civil társadalom” között, és különösen a társadalmi párbeszéd keretében **erősítsék meg a partnerség gyakorlatát**, garantálva az állampolgárok részvételét az illetékes közigazgatási szinteken – különösen azokon, amelyek földrajzi közelség és a szubszidiaritás elvének alkalmazása révén a legközelebb állnak a polgárokhoz – e célból létrehozott szerveken keresztül. E részvétel révén a különféle társadalmi csoportok kifejezhetik a közösségi kezdeményezésekkel kapcsolatos értékítéletüket, véleményüket és javasolataikat.

- az új tevékenységre nézve kedvező jogi, közigazgatási és pénzügyi keret megteremtése érdekében **egyszerűsítsék és racionalizálják a közigazgatási eljárásokat**, valamint dolgozzanak ki új eszközöket a regionális innováció elősegítése és a finanszírozási módok (kockázati tőke, magánbefektetők, mikrohiteltek stb.) megerősítésére;
- **erősítsék meg a területi önkormányzatok adminisztratív kapacitásait** a projektek szakavatott igazgatásának biztosítása érdekében, és azért, hogy a területi kormányzással kapcsolatban gyarapítsák a bevált gyakorlatok cseréjét az Európai Unióban.

Kéri az Európai Bizottságot, hogy:

- a megerősített partnerség szempontjából eseti alapon vizsgálja meg a közösségi politikák kiigazításait;
- **segítse elő** a strukturális alapok intervenciói, az ágazati programok és a vidékfejlesztési programok közötti **koordinációt**;
- **a 2007-től 2013-ig terjedő időszakban értékelje a strukturális alapok kezelésének egyszerűsítése és decentralizálása terén elért eredményeket**, különös figyelmet fordítva a közigazgatási ráfordításoknak az intervenció típusához és nagyságához viszonyított arányosságára, valamint e ráfordítások regionális és helyi közösségekre gyakorolt hatására.

Az európai folyamat koordinációja

Az európai kormányzás javításához, valamint a közösségi stratégiák végrehajtásához egyrészt a különböző hatalmi szintek összehangolt fellépése, másrészt a politikák és az eszközök koordinációja szükséges. A gazdasági válság és az összehangolt uniós válasz sürgető szükségességét illető egyetértés rávilágít, hogy a koordináció alapvetően fontos, de jól szemlélteti a folytonos nehézségeket is, amelyek a koordináció és a kölcsönös bizalom hiánya miatt egy ilyen közös fellépés biztosításával járnak, **ezért az európai integrációs folyamat tesztje**. A tét az, hogy az Unió képes-e összehangolni a fellendülést elősegítő politikai lépéseket annak érdekében, hogy a fenntartható fejlődésre és a területi kohézióra vonatkozóan kiegyensúlyozottabb alternatívára tegyen javaslatot a különböző szereplők együttműködésének, a regionális és helyi önkormányzatok közvetlen bevonásának, valamint az állami/magánszféra közötti partnerség igénybevételének köszönhetően.⁽²⁶⁾ A közösségi módszer, illetve az összehangolt kormányközi együttműködésen alapuló európai integrációs mechanizmusok fejlesztés koordinációjának pénzügyi, gazdasági, társadalmi és területi jellegű európai élenkítő eszközökre, valamint a válságkezelési (még nagyobb rugalmasság az európai strukturális alapok és az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap keretében, az EBB támogatása stb.) és a válságból való kilábalást szolgáló politikák (innovációs politikák, iparpolitika stb.) jobb összehangolására kell támaszkodnia⁽²⁶⁾.

A közösségi módszer jobban tudja biztosítani a többszintű kormányzás megvalósítását. Mindazonáltal, és anélkül, hogy annak döntő súlyát kétségbe vonnánk, a nyitott koordinációs módszert – melynek célja, hogy az intézményi háromszögön és az Európai Bizottság kizárólagos jogalkotói kezdeményezésén alapuló közösségi módszert kiegészítse azokon a területeken, amelyeken az Európai Unió csak koordinációs és támogatói hatáskörökkel rendelkezik – több éve alkalmazzák. Eseti alapon alkalmazva, ösztönző hatást fejt ki az együttműködésre, a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása mellett lehetőséget ad a bevált gyakorlatok cseréjére, és közös célok, valamint a tagállamoknak szóló közös iránymutatások meghatározására.

A nyitott koordinációs módszer az eredeti célkitűzések tekintetében azonban még nem hozta meg a várt hozzáadott értéket, és a nem kellő mértékben bevont regionális és helyi önkormányzatok esetében nem bizonyult kielégítőnek. Ezzel szemben ez utóbbi önkormányzatok úgy vélik, hogy azt más intézkedési területekre is ki lehetne terjeszteni, feltéve, hogy integratívabbá válik.

⁽²⁶⁾ A Régiók és Városok Európai Csúcstalálkozója következtetései, Prága, 2009. március 5–6. CdR 86/2009 fin.

VI. A Régiók Bizottságának a lisszaboni stratégia nyomon követéséért felelős platformja

- A Régiók Bizottsága 2006-ban hozta létre a lisszaboni stratégia nyomon követéséért felelős platformot, amely mára 26 tagállam több mint száz régióját és városát foglalja magába. Ez a csere- és értékelő hálózat végzi a regionális és helyi szint lisszaboni kormányzásba való bevonásának és a kohéziós politikával való összehangolásának a nyomon követését.
- „A lisszaboni célok elérése a területi politikák összehangolt és integrált kidolgozásával” című nyomonkövetési jelentésében kiemeli, hogy az érintett kormányzati szinteknek meg kell erősíteniük a politikai menetrendjeik összehangolását és koordinációját, és jogi eszközök szélesebb skáláját kell bevezetniük.
- A 2009. március 5-én és 6-án Prágában tartott Régiók és Városok Európai Csúcstalálkozóján a platform többek között konzultációs folyamatot indított a növekedésről és a foglalkoztatásról szóló jövőbeni stratégiáról annak érdekében, hogy a regionális és helyi önkormányzatokat már rögtön a kezdetekkor bevonják annak kialakításába. (www.lisbon.cor.europa.eu).
- Annak érdekében, hogy a vállalkozások – és különösen a kis- és középvállalkozások – számára javítsa a keretfeltételeket, a Régiók Bizottsága új díjat szeretne létrehozni az Európai Unió leginnovatívabb régióinak kitüntetésére. Az évente odaítélt „**vállalkozó szellemű európai régió**” cím ösztönzést ad a régióknak a hosszú távon fenntartható, valamint a lakosság és a helyi résztvevők széles támogatását élvező gazdasági és társadalmi reformok stratégiai tervének kidolgozásához.
- A Régiók **Bizottsága** ekképpen szeretne további ösztönzést adni a lisszaboni stratégiát követő új növekedési és foglalkoztatási stratégia bevezetéséhez, az Európai Unió kisvállalkozási törvényében (Small business Act) foglalt tíz elv helyi és regionális szintű elterjesztésével.

Tagadhatatlan, hogy a lisszaboni stratégia koordinációja egyelőre hiányzik, és pályája továbbra is kizárólag lefelé ível. A lisszaboni ellentmondás, amelyre a Régiók Bizottságának ellenőrző platformja világított rá, azt bizonyítja, hogy a regionális és helyi önkormányzatok társulásának szintje elégtelen volt, és arra mutat rá, hogy sürgősen be kell vezetni egy olyan decentralizáltabb növekedési és foglalkoztatási közösségi stratégiát, amely a régiók és a városok potenciáljára épül, hiszen ezek kompetenciáik révén az innováció, a kutatás és az oktatás legfőbb előmozdítói Európában ⁽²⁷⁾.

Az európai gazdaság fellendítéséhez az európai kisvállalkozási intézkedéscsomag célkitűzéseinek megvalósítására is szükség van, amelynek a területi önkormányzatokkal való partnerségben kell megtörténnie ⁽²⁸⁾.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- megvizsgálja a **territorializált nyitott koordinációs módszer** átgondolásának útjait, és meghatározza azokat a közösségi intézkedési területeket, amelyek vonatkozásában a nyitott koordinációs módszer lenne a legmegfelelőbb a regionális és helyi önkormányzatok számára, különösen a bevándorlási és az integrációs politika, az innováció és az oktatás vizsgálatával;
- 2010 márciusában az Európai Tanács elé **terjeszti a növekedési és foglalkoztatási stratégia jövőjéről a regionális és helyi önkormányzatokkal folytatott konzultáció eredményeit.**

⁽²⁷⁾ Az EURO CITIES az Európai Bizottság támogatásával olyan projektet valósít meg a 6. kutatási és technológiafejlesztési keretprogramon keresztül, amely a fenntartható városfejlesztés területén megkönnyíti a bevált gyakorlatok cseréjét, a szakvéleményezést és a végrehajtást. A Régiók Bizottsága véleménye a „Gondolkozz előbb kicsiben” témakörben.

⁽²⁸⁾ A Régiók Bizottsága véleménye a „Gondolkozz előbb kicsiben” témakörben. Prioritás a kis- és középvállalkozásoknak – Európai kisvállalkozói intézkedéscsomag: „Small business Act”, 2009. február 12–13. CdR 246/2008 fin.

Kéri:

- a tagállamokat, hogy a nyitott koordinációs módszert **regionális vagy helyi cselekvési tervekkel** támogassák, és fordítva, hogy az elősegítse a regionális és helyi szintű terveknek a nemzeti tervekben történő figyelembevételét és többszintű írásos megállapodások tárgyát képezze; és ezért kéri az Európai Bizottságot, hogy a nyitott koordinációs módszer nyomán követése keretében ismerje el a regionális és helyi összekötő pontokat;

Felkéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy:

- **alakítsák át a nyitott koordinációs módszert** annak érdekében, **hogy részvételi kormányzási mutatóknak és területi mutatóknak** a helyi és regionális önkormányzatokkal együttműködésben történő kidolgozásával **integratívabbá tegyék** ⁽²⁹⁾;
- a regionális és helyi önkormányzatokkal szoros együttműködésben határozzák meg **az egységes piac megvalósításának azon akadályait, amelyekkel a régiók, a városok és a települések jelenleg küzdenek**, valamint az egységes piacnak a jelenlegi gazdasági és társadalmi környezethez való igazítását szolgáló megoldásokat;
- a helyi és regionális önkormányzatokat megfelelő módon vonják be a lisszaboni stratégia felülvizsgálatába a 2010 utáni időszak tekintetében.

Integrált politikák kidolgozása

A közös politikák hatékonyságának záloga az integrált megközelítés. Ezen integrált megközelítés vertikális dimenziója a különböző kormányzási szintek közötti hatékonyabb koordinációt és együttműködést feltételezi, míg horizontális dimenziója az ágazati politikák egységes végrehajtását kívánja meg a fenntartható fejlődés elérése és az Európai Unió egyéb releváns politikáival való szinergia biztosítása érdekében.

E tekintetben a közösségi célként értelmezhető területi kohézió megvalósítása alapvető fontosságú a közösségi politikák jövője szempontjából. A területi kohézió alkalmazási területének ugyanis három dimenziót kell szem előtt tartania: az egyik a „fennálló különbségek csökkentésével” és az alapvető közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést lakóhelyétől függetlenül minden polgár számára biztosítva megvalósuló kiigazítási dimenzió, a második a „területi kihatással bíró ágazati politikák egységessé tételével, a kedvezőtlenebb helyzetben lévő területeken a lakosság helyben tartása érdekében mindig a helyi erőforrások megerősítésére törekedve” megvalósuló megelőzés, a harmadik pedig a „területi integrációnak” az együttműködés előmozdításával történő javításán keresztül megvalósuló ösztönzési dimenzió.

A területi kohézióknak, amely a Lisszaboni Szerződéssel az Európai Unió és a tagállamok megosztott kompetenciájává válik, valamennyi ágazati politikában jelen kell lennie, és a többszintű kormányzás megtestesítőjévé kell válnia. Ezenfelül a városi kormányzás döntő fontosságú a fenntartható fejlesztési stratégiáknak a városi övezetekben való végrehajtása szempontjából, nem csupán a kormányzási szintek összehangolása, hanem a helyi szereplők bevonása érdekében is. Az integrált megközelítés szerint a városi kormányzásnak a fenntartható fejlődés három pillérét kell érintenie, melyek a környezetvédelem, a gazdaság és – a valódi társadalmi és területi kohézió biztosítása érdekében – a társadalmi kérdések. Az integrált és koherens megközelítést emellett más közös politikák is előtérbe helyezhetik. Hasonlóképpen a vidéki területeken a többszintű kormányzáson alapuló, fenntartható fejlődésük és versenyképességük javítását célzó átfogó stratégiákat kell elfogadni. Ezek a stratégiák kifejtjenék, hogy mely eszközökkel lehetne leküzdeni az e területekre jellemző természeti hátrányokat, valamint a köztük és a városi övezetek közötti egyenlőtlenségeket.

⁽²⁹⁾ A Régiók Bizottsága a területi kohézió megvalósításának szükségleteitől függően új eszközök, és különösen új mutatók létrehozását ajánlja, amelybe az infraregionális elemzések is beleértendőek” A Régiók Bizottsága véleménye: Negyedik jelentés a gazdasági és társadalmi kohézióról (CdR 274/2008 fin.)

„Megfelelő regionális stratégiák és politikai válaszok kifejlesztése érdekében olyan megfelelő eszközökkel kell felszerelkezni, amelyek lehetővé teszik a területi különbségek számításba vételét a közpolitikákban (mint például az egy főre jutó rendelkezésre álló jövedelem, amellyel figyelembe lehet venni a transzfereket az egy főre jutó GDP mutatója mellett; az adóbevételek; a különböző szolgáltatásokhoz való hozzáférés (közlekedés, energiaszolgáltatás, egészségügyi ellátás, oktatás), a demográfiai szerkezet és a településszerkezet (a népsűrűséggel, a demográfiai öregedéssel és az idősök arányával kapcsolatos adatok); vagy akár szintetikus humán fejlettségi mutatók létrehozása.” A Régiók Bizottsága véleménye: Zöld könyv a területi kohézióról (CdR 274/2008 fin.)

VII. Az Európai Unió integrált tengerpolitikája

- Az EU integrált tengerpolitikájának kidolgozása azon ritka európai példák egyike, amelyek több ágazati politika közös megközelítésére tettek kísérletet – területi tipológia alapján. A 2006-ban a zöld könyvvel, majd a kék könyvvel megkezdett folyamat is bizonyította az érintett regionális és helyi szereplők erőteljes aktivitását, melynek célja a tengeri medencék kezelésében megvalósuló integrált megközelítés megteremtése: a szállítás, a környezetvédelem, a megújuló energiák, a gazdaságfejlesztés néhány példáját adja azoknak az ágazatoknak, amelyeket a fenntartható fejlődéssel és – a végső soron az európai kontinens számára alapvető természeti és gazdasági erőforrásként elismert – tengereink biztonságával összefüggő követelmények horizontális integrálására irányuló törekvésből létrejött politika érint.
- Ezt a törekvést az integrált tengerpolitikai szemlélet egyesítő hatásának fokozása érdekében megfelelő eszközöknek kell kísérniük. E tekintetben a Régiók Bizottsága szükségesnek tartja az EU finanszírozási eszközének felülvizsgálatát egy olyan egységes egyszerűsített rendszer szempontjából, amely a tengerrel kapcsolatos valamennyi kérdést – vagy azok legtöbbszörét – egy parti területeket és szigeteket támogató európai alap fogná össze, valamint egy európai tengeri platform létrehozását, amely az érintett regionális és helyi közösségeket és szereplőket kötné össze annak érdekében, hogy olyan eszköz álljon rendelkezésre, amely segíthet a kompetenciák megosztásában és a bevált gyakorlatok terjesztésében.

A megerősített konzultációs kultúra optimalizálása

2002 óta az európai kormányzásról szóló fehér könyv által javasolt **konzultációs kultúra megerősödött**. A fehér könyv kimondja, *hogy a döntéshozatalt megelőzően a megfelelő konzultációra fordított idő jobb szabályozást eredményezhet, amelyet azután gyorsabban fogadnak el, és amelyet könnyebb végrehajtani és betartatni.*

Az Európai Bizottság és az érdekelt felek között folyó párbeszéd a javaslatok bemutatását és a politikai kezdeményezések elfogadását megelőzően több formát ölt:

- a jogalkotási folyamat keretén belüli konzultáció, különösen a Régiók Bizottságával, mint a regionális és helyi önkormányzatok intézményi képviselőjével folytatott konzultáció;
- az ágazati konzultációs mechanizmusok, amelyek figyelembe veszik a különböző cselekvési területeken való európai uniós fellépésre vonatkozó különleges feltételeket;
- a minimális konzultációs követelményekkel összhangban álló konzultációs keret kialakítása;
- strukturált párbeszéd a területi önkormányzatok szövetségeivel.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- az Európai Bizottság jogalkotási munkaprogramjának előkészítő szakaszában **a strukturált párbeszéd keretében** fejleszti az együttműködést az Európai Bizottsággal és a területi önkormányzatok európai és nemzeti szövetségeivel;
- az EU többi intézményével azon munkálkodik, hogy kifejlessze tevékenységeinek tényleges hatásvizsgálatát, és így erősíthesse a Szerződések keretében betöltött tanácsadói szerepét, és kimutathassa az EU döntéshozatali folyamata számára biztosított hozzáadott értékét.

Kéri az Európai Bizottságot, hogy:

- **számoljon be** a politikai ajánlásainak szóbeli és írásbeli kérdések formájában történő figyelemmel kíséréséről.

Jobb szabályozás

A jogalkotási folyamat koordinációja – amelyre a „Jobb szabályozás” elnevezésű cselekvési program tett javaslatot, és amelyet az Európai Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság által 2003-ban elfogadott, a jogalkotás minőségének javításáról szóló intézményközi megállapodás megerősített – során teljes mértékben figyelembe kell venni a regionális és helyi önkormányzatok, valamint azon jogi és politikai eszközök hozzájárulását, amelyeket az önkormányzatok a jogalkotás javításáról szóló stratégiában ajánlottak.

A meglévő belső eszközök és közösségi mechanizmusok már a hatályos szerződések mellett és a Lisszaboni Szerződés hatálybalépéséig is lehetővé teszik a **szubszidiaritás elvének nyomon követésére és ellenőrzésére vonatkozó egységes és összehangolt megközelítés bevezetését**. Néhány tagállamban egyébként belső reformfolyamat vette kezdetét, amely a Lisszaboni Szerződéshez csatolt, a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról és ellenőrzéséről szóló jegyzőkönyvben ajánlott mechanizmusokban megerősíti a jogalkotási hatáskörrel rendelkező regionális testületek részvételét annak érdekében, hogy azok az országuk parlamenti rendszerének vagy a nemzeti parlament házainak tagjaként járjanak el. Ezt a tendenciát a nemzeti alkotmányos szerkezetek tiszteltben tartása mellett érdemes lenne kiterjeszteni.

Másrésről az Európai Unión belüli **jogbiztonság fokozása és a közösségi jogszabályok helyes átültetésének megkönnyítése** érdekében javítani kell a regionális és helyi önkormányzatoknak a közösségi jog megértésére való képességét. E tekintetben a regionális és helyi önkormányzatok fokozottabb bevonásának szükségességét az indokolja, hogy egy irányelv vagy egy közösségi rendelet következményei tagállamonként – azok belső területi szerveződését, a regionális és helyi önkormányzatok önállóságának mértékét és hatásköreik kiterjedését figyelembe véve – jelentős mértékben eltérhetnek. A „hulladéklerakásról”⁽³⁰⁾ és „az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések megkötéséről”⁽³¹⁾ szóló irányelvek átültetése során felmerült nehézségek fontos példáját adják annak, hogy a regionális és helyi önkormányzatokat a közösségi jogszabályok megalkotásának teljes folyamatába helyénvaló bevonni⁽³²⁾.

A jogszabálytervezetek hatásvizsgálata a hatékonyabb közösségi jogalkotás egyik fontos eszköze. A hatásvizsgálatnak figyelemmel kell lennie a jogszabályok végrehajtására és alkalmazására. Ebben a kontextusban nagyon fontos, hogy az új jogszabályok területi szempontja központi szerepet kapjon az Európai Bizottság jelenlegi hatásvizsgálataiban. E területi szempont megfelelő felmérése érdekében az Európai Bizottság szolgálatainak időben fel kell térképezniük az új jogszabályok régiókra és településekre gyakorolt hatását. A Régiók Bizottsága ebben fontos szerepet tölthet be.

VIII. A Régiók Bizottsága szubszidiaritás-ellenőrző hálózata: a demokratikus felelősségvállalás és az Európai Unió jogalkotási folyamatában való részvétel fokozásának megfelelő eszköze

- A szubszidiaritás elve annak biztosítására irányul, hogy azokon a területeken, amelyek nem tartoznak a Közösség kizárólagos hatáskörébe, a döntéseket a legmegfelelőbb szinten hozzák meg. Ennélfogva ezeken a területeken vizsgálatokat kell végezni annak biztosítására, hogy a nemzeti, regionális vagy helyi szinten rendelkezésre álló választási lehetőségekhez viszonyítva a közösségi fellépés indokolt legyen.
- A Régiók Bizottsága által bevezetett szubszidiaritás-ellenőrző hálózat, amely jelenleg 96 tagot számlál (regionális és helyi önkormányzatok, nemzeti és regionális parlamentek, területi önkormányzatok képviseleti szövetségei) a weboldalán keresztül on-line konzultációkat folytat. Céljai a következők:

⁽³⁰⁾ A Tanács 1999. április 26-i 1999/31/EK irányelve a hulladéklerakókról – HL L 182., 1999.7.16., 1–19. o.; Az Európai Parlament és a Tanács 2006. április 5-i 2006/12/EK irányelve a hulladékokról – HL L 114., 2006.4.27., 9–21. o.

⁽³¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2004. március 31-i 2004/18/EK irányelve az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról (2004.4.30.). HL L 134., 2004.4.30., 114–240. o.

⁽³²⁾ Az Európai Közigazgatási Intézet (EIPA) „a közösségi jog helyi hatásáról” szóló tanulmány elkészítésére kapott megbízást, amely többek között ezt a két gyakorlati esetet vizsgálja majd, és amelynek eredményeit a svéd elnökség alatt, 2009 októberében mutatják be a kormányzással és az Európai Unióval foglalkozó magas szintű munkacsoportnak.

- A hálózati partnerek konzultációinak megszervezése azokkal a dokumentumokkal és európai bizottsági javaslatokkal kapcsolatban, amelyek hozzájárulnak a szubszidiaritás és az arányosság elve alkalmazásának elemzéséhez és a javasolt intézkedések hatásának felméréséhez. Ezzel a hálózat megkönnyíti a regionális és helyi önkormányzatok és a Régiók Bizottsága között az európai jogalkotási folyamatról folytatott kommunikációt;
- Olyan tájékoztatási pontként való működés, ahol a regionális és helyi önkormányzatok gyorsabban hozzáférhetnek az EU-val kapcsolatban őket érdeklő információkhoz, és amely további csatornát biztosít számukra ahhoz, hogy véleményüknek hangot adjanak;
- A Régiók Bizottsága segítése a konzultációs adatbázisa bővítésében azáltal, hogy hozzáférést biztosít számára az európai régiók és városok politikai és közigazgatási struktúráihoz, valamint hogy erőforrásait az előadói rendelkezésére bocsátja;
- A szubszidiaritás-ellenőrző hálózat tagjainak bevonása a Bizottság javaslataihoz kapcsolódó eljövendő területi hatástanulmányokba, mindezt az előzetes jogalkotási folyamat korai stádiumában.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- fokozza közreműködését a „**Jobb szabályozás**” elnevezésű cselekvési terv nyomon követésének folyamatában, és hogy az interaktív platformok segítségével **továbbfejleszti belső politikai folyamatát** és konzultációit annak érdekében, hogy megbízható információk álljanak rendelkezésre a helyi és regionális dimenzióknak a kidolgozás alatt álló jogszabályokban történő figyelembevételéről;
- a jogalkotási folyamat teljes időtartama alatt **megerősíti intézményközi kapcsolatait** a Tanáccsal, az Európai Bizottsággal és az Európai Parlamenttel;
- **a nemzeti parlamentekkel és a regionális törvényhozó testületekkel „modus operandi”-t dolgoz ki**, hogy a regionális és helyi önkormányzatok állásfoglalása mind az ex ante szakaszban, mind a korai előrejelzési rendszer keretében érvényre jusson minden tagállamban ⁽³³⁾;
- hozzájárul **az igazgatási ráfordítások csökkentésével foglalkozó, független tagokból álló magas szintű munkacsoport munkájához**, határoz az általa előterjesztett javaslatokról, és ennek érdekében tervbe veszi egy, a területi önkormányzatokkal foglalkozó magas szintű munkacsoport felállítását;

Kéri:

- az Európai Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság között létrejött „**Jobb szabályozás**” **intézményközi megállapodáshoz** csatoljanak egy, a Régiók Bizottságával kötött egyetértési megállapodást, amely többek között az egyes értékelési és konzultációs mechanizmusok végrehajtására vonatkozik;

Kéri az Európai Bizottságot, hogy:

- folytassa a **szabályozási környezet egyszerűsítésére** irányuló munkáját, különösen a kohéziós politika keretében, és hogy a regionális területet emelje be a jogszabályozás egyszerűsítésére vonatkozó nemzeti cselekvési tervekbe;
- biztosítsa a **regionális és helyi önkormányzatok könnyű hozzáférését** a bizottsági eljárásokhoz és a „**Jobb szabályozás**” cselekvési program végrehajtásával foglalkozó szakértői csoportokhoz ⁽³⁴⁾, ⁽³⁵⁾;

⁽³³⁾ Az Európai Régiók Törvényhozó Gyűléseinek Konferenciája (CALRE) a szubszidiaritás elve alkalmazásának nyomon követésével foglalkozó technikai és politikai szintű hálózatot hozott létre. CALRE

⁽³⁴⁾ A helyi kormányzatról szóló magas szintű szeminárium jelentése (Biarritz, 2008. szeptember 14–16.).

⁽³⁵⁾ A Törvényhozói Hatalommal Rendelkező Régiók Elnökeinek Európai Szövetsége (REGLEG) a komitológiai eljárás keretében és a Bizottság szakértői csoportjain, valamint a Tanács munkacsoportjain belül jó gyakorlat-cseréket szervez a törvényhozói hatalommal rendelkező régiókat képviselő szakértők részvételéről.

- az uniós jogszabályok átültetése és alkalmazása során garantálják a hatáskörök belső elosztásának tiszteletben tartását;
- az Európa Tanács keretében továbbra is munkálkodjanak egy, a regionális demokráciáról szóló charta tervezetén.

A közösségi intézkedés területi hatásának értékelése

Az értékelési mechanizmusok lehetővé teszik annak megállapítását, hogy a döntések meghozása és alkalmazása a megfelelő szinten történik-e, illetve lehetővé teszik a megfelelő politikai eszközök meghatározását és a közösségi intézkedés körének és erejének megszabását. Ezzel alapfontosságú terület nyílik meg a területi hatás fogalmának meghatározásához, a területek sajátosságaihoz igazítható közös célok megállapításához, valamint a megfelelő mennyiségi és minőségi mutatók kidolgozásához. Ezenkívül a területi kohézió elvének konkrét tartalommal való megtöltéséhez is hozzájárulhat.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- **az együttműködési megállapodása végrehajtása keretében erősíti az együttműködést az Európai Bizottsággal**, hogy a regionális és helyi önkormányzatok által az Európai Bizottság javaslatainak hatáselemzéséről alkotott indokolt véleményeit a jogalkotási folyamat korai stádiumában továbbítsa;
- a jogszabályok javítására alkalmas intézkedések meghozatala, a közigazgatási eljárások egyszerűsítése érdekében és azért, hogy a polgárok jobban elfogadják a közösségi politikákat, **a nagy közösségi politikák területi hatásának értékelésével megbízott, technikai jellegű „magas szintű munkacsoportot” állít fel** az Európai Bizottság hatáselemzéssel foglalkozó bizottságának támogatásával;

Ajánlja, hogy:

- a különböző érintett szereplőknek a politikai döntéshozatal elején történő bevonásával oly módon **rendszeresítsék a területi hatáselemzést**, hogy érthetőek legyenek a közösségi jogalkotási és nem jogalkotási javaslatoknak a területekre gyakorolt gazdasági, társadalmi és környezeti kihatásai;
- erősítsék meg a területi hatás értékelésének mechanizmusait, amikor **a jogalkotási folyamat során az eredeti javaslatok lényeges módosítására** tesznek javaslatot;
- mozdítsák elő az **ex post értékelés** feltételeit, annak érdekében, hogy vizsgálják meg az egyes irányelvek helyi és regionális hatását, sőt az európai jogalkotási dokumentumok regionális és helyi szinten történő végrehajtását és alkalmazását, az Európai Bizottság pedig értékelő jelentésében foglalkozzon ezekkel a kérdésekkel;
- a politikáknak a területekre gyakorolt hatásának pontosabb megértése érdekében az **európai és a nemzeti statisztikák** tükrözzék a területi valóság sokszínűségét.

Kéri az Európai Bizottságot, hogy:

- az európai integráció szempontjából kulcsfontosságú egyes politikák előhaladását mérő különböző **kimutatásai** a közösségi intézkedés tényleges hatásának értékelése érdekében tartalmazzák a többszintű kormányzásra vonatkozó változót, és e tekintetben kiemeli, hogy **meg kell erősíteni a belső piacra vonatkozó eredménytábla regionális és helyi dimenzióját.**

A területi együttműködési potenciál fejlesztése

A gazdasági, társadalmi és területi kohézió céljainak elérése érdekében fokozni kell a területi együttműködést. A következő évek során jelentős mértékben ösztönözni kell a politikai, jogi és pénzügyi együttműködési keret által támogatott vertikális és horizontális partnerségek kialakulásának lehetőségét, amely különböző európai tagállamok több régiójának együttműködését segíti elő.

Az együttműködés ugyanis egy adott földrajzi kereten belül lehetővé teszi a politikai hatóságok és a közigazgatás különböző szintjei számára tevékenységeik összehangolását és a közös érdekek előmozdítását az érintett lakosság életfeltételeinek javítása, valamint a források és a kompetenciák megosztása révén.

Az európai területi együttműködési csoportosulás megszilárdításának perspektívája és szabályozásának felülvizsgálata a Régiók Bizottságát olyan javaslatok megfogalmazására ösztönzi, amelyek célja ezen eszköz hozzáadott értékének optimalizálása.

IX. Az európai területi együttműködési csoportosulás (EGTC)

- Az EGTC egy új közösségi jogi eszköz (1082/2006/EK rendelet), amelynek célja a különböző kormányzati szintek közötti és a határokon átnyúló területi együttműködés stabilizálása, és amely különösen megfelelő a területi kohéziós politika erősítése szempontjából. Európában mintegy harminc EGTC létrehozása van folyamatban, hatot pedig már megalapítottak.
- Az EGTC létrehozására, megszervezésére és igazgatására irányuló folyamat középpontjában a többszintű kormányzás dimenziója áll. Az EGTC ugyanis változó intézményi geometria szerint, a hatásköri szintjeik alapján teszi lehetővé a közhatóságok társulását és a társadalmi-gazdasági szereplőkkel való széleskörű partnerség előmozdítását. A felmerülő tapasztalatok alapján az EGTC különféle ágazatokban alkalmazható: az egészségügytől a polgári védelemig, a gazdaságfejlesztéstől a természeti erőforrások védelméig és fejlesztéséig, az oktatástól a kutatási és innovációs politikáig stb.
- A Régiók Bizottsága a helyi és regionális önkormányzatokkal, az Európai Bizottsággal, az Európai Parlamenttel és a tagállamokkal karöltve munkálkodik az ebben az eszközben rejlő potenciál optimalizálásán, valamint a kommunikációra, a tájékoztatásra, az elemzésre, a kutatásra és a szakvélemények hálózatba szervezésére szolgáló nyilvános tér létrehozásának elősegítésén.

Az Európai Unió belső stratégiája a makrorégiók fejlesztésére is irányul. Azonban ennek az újszerű megközelítésnek a kialakítása és az európai folyamatba történő integrálása olyan nagyfokú koherenciát követel meg, amelyet feltétlenül olyan többszintű kormányzati móddal kell támogatni, amely az Unió belső és külső politikáinak stratégiai eljárásait egymáshoz közelítő újfajta partnerséget határoz meg. A balti-tengeri stratégia bevezetése, a legkülső régiók érdekében összeállított nagyszomszédsági cselekvési tervben rejlő lehetőségek és a Duna-stratégia közelgő elindítása nyomán levont tanulságok létfontosságúak lesznek e makrorégiók létjogosultságának megállapítására az európai kormányzás, a területi együttműködés fejlesztése és a területi kohézió célkitűzése tekintetében.

X. A balti-tengeri régióval kapcsolatos stratégia.

- A balti-tengeri régióval kapcsolatos stratégia célja, hogy a régió környezeti állapotának javítása, tartós gazdasági fejlődésének támogatása, elérhetőségének fokozása és biztonsági szintjének növelése érdekében felújítsa az együttműködést e tengeri medencét övező országok között. Ez a kidolgozás alatt álló integrált részvételi stratégia példaértékű a több ágazatot érintő, több szereplő által előmozdított és egy konkrét európai makrorégióra irányuló politikák végrehajtása szempontjából. Szándéka, hogy a különböző programozási és finanszírozási irányokat európai, nemzeti és nemzetek alatti szinten integrálja, a kohéziós politika mint referenciakeret programjainak esetleges fellendítésével.
- A kormányzás e stratégia sikerének fokát is meghatározza. Annak kidolgozása ugyanis többszintű megközelítést igényel, az európai, nemzeti, regionális és helyi szint, valamint a határokon átnyúló szint, illetve az állami- és magánszektorok közötti fokozott együttműködéssel ⁽³⁶⁾.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:

Kötelezettséget vállal arra, hogy:

- a **makroregionális fejlesztési stratégiák** helyállóságát a regionális és helyi önkormányzatoknak e stratégiák tervezési, kidolgozási, végrehajtási, a polgárok felé történő kommunikálása és értékelési szakaszába történő bevonásának fényében, valamint a saját cselekvési terveiken belül értékeli, és hogy ebben az esetben elengedő dotációt igényel a közösségi költségvetésből a megfelelő erőforrások és a finanszírozási mechanizmusok számára;
- az **új EGTC-k felállításával**, valamint a már megalakított EGTC-k esetében a bevált gyakorlatok cseréjével **kapcsolatos hathatós kommunikációs és operatív támogatási intézkedés** érdekében együttműködik az Európai Bizottsággal, a tagállamokkal és az egyéb érintett intézményekkel;
- a szakértői csoportja ⁽³⁷⁾ tapasztalata alapján közreműködik az **EGTC-ről szóló 1082/2006/EK rendelet** esetleges **felülvizsgálatában**, különösen a társadalmi-gazdasági partnerek nagyobb mértékű integrálása, a rendelet EU külső határain történő végrehajtásának elősegítése, a bevezetési eljárások fokozottabb rugalmassága, a határokon átnyúló dimenzióval (pl. a határokon átnyúló egészségügy) nagyban érintett főbb európai jogszabályi szövegekben történő hivatkozás, az ösztönző intézkedések, beleértve a jogi, gazdasági és pénzügyi ösztönzések akár európai szinten, akár nemzeti szinten történő tervezése, valamint ezen eszközök az európai közösségi jogi eszközön belüli fejlesztése érdekében;

⁽³⁶⁾ A Régiók Bizottsága véleménye „a területi önkormányzatoknak a balti-tengeri stratégiában betöltött szerepéről”. CdR 381/2008 fin.

⁽³⁷⁾ A Régiók Bizottsága szakértői csoportot állított fel, amelynek tagjai közel 23 különböző ország területi önkormányzataitól és kutatóintézeteiből érkeztek. A szakértői csoport céljai a következők:

- a rendelet rendelkezéseinek tagállami szintű nyomon követése és végrehajtása;
- az EGTC-k létrehozásával kapcsolatos tapasztalatcsere elősegítése területi szinten, és az ezzel kapcsolatos legjobban bevált gyakorlatok megosztása;
- az EGTC területi fejlesztési eszközként történő lehetséges használatának meghatározása;
- az EGTC-vel kapcsolatos lehetőségekre és kihívásokra vonatkozó kommunikáció javítása területi szinten. www.cor.europa.eu/egtc.htm.

Ajánlja, hogy:

- **rendeljenek további pénzügyi erőforrásokat a területi együttműködés három vetületéhez,** mivel annak vitathatatlanul hozadéka van az európai integráció tekintetében,

Kéri:

- az Európai Bizottságot, hogy **az EGTC-ről szóló rendelet értékeléséről/felülvizsgálatáról** szóló következő jelentésében nevezze meg az e jogi eszköz teljes kiaknázása érdekében tervezett irányvonalakat;
- az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy a Főigazgatóságain és a minisztériumokon belüli belső tájékoztatás erőteljes élénkítésével és az általa biztosított értéktöbblet kiemelésével **erősítsék ezen eszköz tudatosítását.**
- a tagállamokat, hogy elkötelezetten működjenek együtt a helyi és regionális önkormányzatokkal az EGTC-k létrehozási folyamatában, hogy ezek az 1082/2006/EK rendelet betűjét és szellemét teljes körűen betartva fejlődjenek és működjenek.

A partnerségen alapuló innovatív kormányzati módszerek ösztönzése

A gazdasági, technológiai és társadalmi változások a gondolkodásmódok és a gyakorlatok továbbfejlesztését teszik szükségessé. **A közösségi módszert érdemes olyan új és kísérleti gyakorlatokkal gazdagítani, amelyek magukban foglalják a regionális és helyi választott képviselők – akiknek a leggyakrabban kell végrehajtaniuk a közös politikákat és alkalmazniuk a közösségi jogszabályokat – tapasztalatát és szakértelmét.**

E tekintetben a kísérletezés a jó kormányzás olyan eszköze, amely lehetővé teszi, hogy az intézkedéseket kis léptékben hajtsák végre és teszteljék hatásait az általános bevezetés szemszögéből, amennyiben azok meggyőzőek, valamint hogy a politikai döntéshozók döntéseit a területi hatásuk szempontjából már ellenőrzött adatokra alapozzák.

Másrésről a kapcsolatok formalizálását – amely a közösségi regionális politika keretében azt eredményezte, hogy a nemzeti, regionális és helyi szintek magukévá tették az európai stratégiai prioritásokat, és megerősítette a bevezetett közpolitikák koordinációját, valamint azok adminisztratív kapacitásait – más európai politikákra is érdemes lenne kiterjeszteni.

A többszintű kormányzás gyakorlatban való alkalmazása érdekében a Régiók Bizottsága:**Kötelezettséget vállal arra, hogy:**

- javaslatokat terjeszt elő annak érdekében, hogy az Európai Unió fellépésének bizonyos területein, mint a növekedési és foglalkoztatási stratégia, a szociális menetrend, az integrációs politika, az innovációs politika, a kohéziós politika, a fenntartható fejlődés vagy a polgári védelem, támogassa a **helyi és regionális szintű kísérletezést;**
- cselekvési irányokat dolgoz ki annak érdekében, hogy a közös politikák, nevezetesen a közös agrárpolitika nagyszabású reformjai által kiváltott hatások megértése céljából gyakrabban folyamodjanak az **ellenőrzött kísérletezés módszeréhez;**

- a végrehajtás politikai és jogi módozatainak – többek között háromoldalú rugalmas és diverzifikált eszközök révén történő – kiigazítását javasolva védelmezi a 2001-ben meghatározott célszerződések megkötésének perspektíváját; ennek során teljes mértékben tiszteletben kell tartani a tagállamoknak a közösségi jog átültetése és mindenekelőtt végrehajtása során élvezett intézményi és eljárási autonómiáját;

Ajánlja, hogy:

- az Európai Unió kiemelt céljai és politikai prioritásai végrehajtásának a regionális és helyi önkormányzatokkal való partnerség alapján történő kiigazítása céljából **kössenek olyan európai területi paktumokat**, amelyek önkéntességi alapon kötik össze a különböző illetékes kormányzati szinteket ⁽³⁸⁾;
- írják elő, hogy az Európai Területi Paktumok tartalmazzák az Európai Unió valamely intézetének vagy ügynökségének kötelezettségvállalását, a nemzeti hatóságok és egy vagy több helyi, illetve regionális önkormányzat kötelezettségvállalását, az elérendő európai politikai célok megnevezését, azoknak a szóban forgó területen megvalósított konkrét eredményekre történő lebontását, a nyomonkövetési rendszert és végül **a különböző feleknek a végrehajtás érdekében szükséges hozzájárulásait egyesítő költségvetési szerkezet meghatározását**;

Kéri, hogy:

- **az európai területi paktumok finanszírozásának kérdéséről** való gondolkodást egyrésztől – az európai szint esetében – az érintett területekkel kapcsolatban meglévő költségvetési keretek és a strukturális alapok közötti, másrésztől – a helyi, regionális és nemzeti szintek esetében – a rendelkezésre álló költségvetési keretek közötti lehetséges szinergiákra irányítsák; mindezt anélkül, hogy a közösségi regionális politika tekintetében további pénzügyi eszközt hoznának létre, vagy hogy ebből a célból további pénzügyi eszközt igényelnének.
- **az érdekelt területi önkormányzatok** a fehér könyv végrehajtásáról indított konzultáció keretében, az ilyen eljárás során vállalják, **hogy közlik vele ez irányú érdeklődésüket**.

5. A fehér könyv végrehajtása és nyomon követése

E fehér könyv közzétételével a Régiók Bizottsága azt kezdeményezte, hogy előterjeszti a közösségi módszerről alkotott elképzelését, amely a közösségi politikák megfogalmazása és végrehajtása terén a területi önkormányzatokat összekötő kormányzati módszeren alapul. Ez a jövőkép az Európai Bizottság által 2001-ben az európai kormányzásról elfogadott fehér könyv által ösztönzött eredményeken fog alapulni, és be fogja mutatni a megosztott kormányzás Európában való alkalmazásának tétjét és kihívásait. A többszintű kormányzás európai kultúrájának kialakítása folyamatos kihívás, ezért az RB továbbra is rendszeresen értékelni fogja a végrehajtásában elért eredményeket, és háromévente jelentést terjeszt elő a többszintű kormányzás európai uniós helyzetéről.

A Régiók Bizottsága a fehér könyv közzétételétől egyeztetési folyamatot indít el a közösségi intézményekkel a bemutatott irányok és kötelezettségvállalások konkretizálása érdekében.

⁽³⁸⁾ A Régiók Bizottsága véleménye: „Az Európai Területi Paktumok létrehozása: Javaslat a háromoldalú szerződések és egyezmények felülvizsgálatára” CdR 135/2006 fin. CdR 135/2006 fin.

Ezenfelül az önkormányzatok, a szövetségek és az érdekelt felek szempontjainak összegyűjtése céljából általános konzultációt nyit és felkéri őket, hogy terjesszék elé az európai többszintű kormányzás megvalósításának legjobb módjával kapcsolatos észrevételeiket. Az észrevételek 2009. november 30-áig küldhetők be a következő címre:

Comité des régions de l'Union européenne
Cellule de prospective
Bureau VMA 0635
Rue Belliard/Belliardstraat 101
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

vagy e-mailben: governance@cor.europa.eu ⁽³⁹⁾.

A Régiók Bizottsága az általános konzultáció eredményei, valamint az intézményekkel és a résztvevőkkel folytatott egyeztetés tanulságai alapján cselekvési tervet dolgoz ki az ajánlásai végrehajtása érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2009. június 17-én.

a Régiók Bizottsága

elnöke

Luc VAN DEN BRANDE

⁽³⁹⁾ A fehér könyv nyomán követési folyamatát a Régiók Bizottsága Műhelyeinek tevékenységei kísérik www.cor.europa.eu/ateliers.